

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА

За управление на дейностите по отпадъците

2006 – 2010

**гр. Елена
2006 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ

I. Обща характеристика на района.

1. Кратка географска и историческа характеристика на територията на общината.

1.1. Географско положение спрямо територията на страната, близост до транспортни оси.

1.2. Топографска характеристика.

1.3. Поземлени и горски ресурси.

1.4. Водни ресурси.

1.5. Подземни природни богатства.

1.6. Защитени територии и чувствителни екосистеми.

1.7. Други.

2. Административно-териториално и социално-икономическа характеристика и прогнози.

2.1. Население- брой, прогноза за броя на населението.

2.2. Икономическо състояние на общината

2.3. Промисленост и строителство, структуроопределящи отрасли, конкретни предприятия и дейности като източници на отпадъци.

2.4. Селско стопанство

2.5. Туризм

2.6. Брой кметства, райони, населени места, други урбанизирани територии.

2.7. Териториална близост по групи населени места.

2.8. Структура на местните органи на самоуправление, имаща отношение към управлението на отпадъците.

3. Екологична характеристика.

3.1. Състояние на повърхностните води.

3.2. Състояние на атмосферния въздух.

3.3. Състояние на почвената покривка.

II. Обхват, принципи и цели на програмата.

1. Обхват.

2. Цел на програмата.

3. Принципи на програмата.

3.1. Чиста и здравословна околна среда.

3.2. Предотвратяване.

3.3. Пълна отговорност на замърсителите.

3.4. Сътрудничество.

3.5. Участие на обществеността.

III. Съществуващо положение.

1. Генерирани отпадъци през последните три години.

1.1. Твърди битови отпадъци.

1.2. Производствени отпадъци.

1.3. Опасни отпадъци.

2. Събиране и извозване.

3. Честота на извозване.

4. Методи и начини на преработка на отпадъците преди предаването им за крайно обезвреждане.

4.1. Система за разделно събиране.

4.2. Депониране.

4.3. Изводи.

5. Други форми на обезвреждане.

- 6. Старите замърсявания.**
- 7. Проблем с управлението на отпадъците.**
- 8. Подобряване управлението на отпадъците.**
- 9. Разработване и прилагане на модерна, многофункционална система за събиране и транспортиране на битови отпадъци.**
- 10. Разработване и прилагане на системи за събиране на опасни отпадъци.**
- 11. Екологосъобразно обезвреждане на опасни отпадъци.**
- 12. Работа с обществеността.**
- III. Съоръжения за третиране на отпадъци.**
- IV. Решения за управление на дейностите по отпадъците.**
- V. Приоритети на община Елена.**
- VI. Закриване и рекултивация на депата на територията на общината.**
- VII. Система за отчетност и контрол на изпълнението.**
- VIII. Информация за връзка с лицата, отговорни за управлението на отпадъците.**

ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за управление на дейностите по отпадъците се разработва на основание на изискванията на чл. 79 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и чл. 29 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Управлението на отпадъците е многообхватен процес, много сложен, при осъществяването, на който се срещат редица проблеми. По важните от тях са:

- * Увеличаване на количеството на отпадъците;
- * Несъвършена организация на събиране и транспортиране на отпадъците;
- * Неправилно депониране на отпадъците;
- * Увеличаване броя на криминалните (незаконни) сметища, които можем да видим навсякъде около нас;
- * Липса на икономически механизми – стимули и санкции;
- * Недостатъчна координация между институциите;
- * Недостатъчни познания и мотивация у населението и слабо участие на обществеността;
- * Недостатъчен брой и квалификация на специалистите, работещи по екологичните проблеми;
- * Прекалена политизация на проблема и др.

Нормативни актове в областта на управление на отпадъците.

• Закони:

Националното законодателство в областта на управлението на отпадъците пренася директно или адаптира основните принципи и изисквания на законодателството на ЕС.

* **Закон за управлението на отпадъците (обн. ДВ, 86/ 30.09.2003 г.)** Задълженията на кметовете на общини и общинските администрации са определени в Закона за управление на отпадъците.

В допълнение към специализираното национално законодателство в областта на управление на отпадъците са отчетени и изискванията на Закона за местните данъци и такси и Закона за общинските бюджети във връзка с определяне на размера и разходването на постъпленията от такса „битови отпадъци“.

* **Закона за управление на отпадъците (ЗУО)** регламентира общите изисквания за опазване на околната среда и човешкото здраве във връзка с образуването, съхраняването, събирането, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на отпадъци. Законът урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права, задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и различните форми на контрол.

Разработването на този закон е извършено съобразно европейското законодателство в съответствие с директивите на ЕС.

Регламентирана е йерархия за управлението на отпадъците, която поставя следните приоритети:

- първи приоритет – предотвратяване образуването на отпадъци;

- втори приоритет – оползотворяване на отпадъците чрез рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия;

- трети приоритет – окончателно обезвреждане чрез депониране или изгаряне на тези отпадъци, за които е невъзможно да бъдат предотвратени и/или оползотворени.

Законът разграничава изискванията към различните по свойства и произход отпадъци, като за целта са дефинирани следните класове отпадъци – битови, производствени, строителни и опасни отпадъци и същевременно се регламентират общите условия за извършване на дейностите по тяхното събиране, съхранение, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане.

Въведени са забрани за изоставянето, неконтролираното изхвърляне, изгаряне или друга форма на обезвреждане на отпадъците. Задължават се притежателите на отпадъци да ги предоставят за събиране, транспортиране, оползотворяване или обезвреждане на лица, които имат право да извършват съответните дейности или да ги оползотворяват и/или обезвреждат сами, в съответствие със закона.

Законът определя и случаите, в които се изисква разрешение за дейности с отпадъци, компетентните органи за издаване на разрешения, сроковете, процедурите и условията за кандидатстване и вземане на решения. С цел намаляване тежестта на разрешителните режими, за лицата извършващи дейности с неопасни отпадъци се въвеждат: регистрационен режим за дейностите събиране, транспортиране и временно съхранение и лицензия за търговска дейност с отпадъци от черни и цветни метали. Въвежда се и процедура за издаване на разрешение на организации по оползотворяване, с цел изпълнението на задълженията им за разделно събиране, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на масово разпространени отпадъци.

ЗУО предоставя основание за въвеждане на количествени цели за оползотворяване на отпадъци, образувани след употребата на определени продукти. Разходите за крайното обезвреждане на тези отпадъци следва да бъдат поети от притежателите им или от производителите на продуктите. В този смисъл са спазени изцяло принципите „замърсителят плаща” и „отговорност на производителите”. Това се осъществява чрез заплащане на продуктови такси за пускане на пазара на продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци или чрез пряко изпълнение на задълженията за събиране и оползотворяване на отпадъците от производителите и вносителите на тези продукти. Производителите и вносителите могат да изпълняват посочените задължения индивидуално или колективно, като по този начин се създават условия за оптимизиране на системите от събирането до оползотворяването на отпадъците и на необходимите разходи за извършване на тези дейности.

Законът за управление на отпадъците определя Общинския съвет като орган по приемане на общинската програма по управление на отпадъците, а общинската администрация като отговорна за изпълнението ѝ и за дейностите по управление на отпадъците на територията на общината.

Произтичащите от това задължения на общината са:

1. Осигуряване на съдове за битовите отпадъци – контейнери, кофи и др.;
2. Събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;

3. Почистване на уличните платна, тротоарите, алеите, парковите площи и т. н.; избор на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци и строителни отпадъци или други инсталации и съоръжения за обезвреждане на битови и строителни отпадъци.

4. Организирането и прилагане на система за разделно събиране на излезлите от употреба моторни превозни средства на площадките за временно съхраняване, както и определяне броя на тези площадки;

5. Организирането и прилагане на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминисцентни и други лампи, съдържащи живак;

6. Предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и създаването на незаконни сметища;

7. Определяне на места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;

8. Определяне на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии.

9. Кмета е длъжен да предприеме действия за определяне на нова площадка за изграждане на ново съоръжение за обезвреждане на отпадъците, или организира съвместно с други общини обезвреждането на отпадъците на регионален принцип, две години преди изчерпване капацитета на действащото или след изтичането на срока на експлоатация на съответното съоръжение.

Тези задължения създават реални възможности за поставяне на ново начало на индустрия по отпадъците и изместване на акцента от управление на разходите по депониране на отпадъците към инвестиции в рециклирането на вторични суровини.

*** Закон за опазване на околната среда (обн. ДВ, бр. 91/ 25. 09. 2002 г., последно изменение ДВ бр. 77 от 27. 09. 2005 г.)**

*** Закон за ратификация на Базелската конвенция за контрол на трансграничния превоз на опасни отпадъци и тяхното третиране.**

• Наредби:

*** Наредба № 3 за класификация на отпадъците (издадена от министъра на околната среда и водите и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 44 от 25. 05. 2004 г.);**

*** Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки (обн. ДВ, бр. 19/ 09. 03. 2004 г.);**

*** Наредба № 9 от 28 септември 2004 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности.**

• Образци на годишни отчети по отпадъци:

*** Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговорят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (издадена от министъра на околната среда и водите, министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 81 от 17. 09. 2004 г.);**

* Наредба № 8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (издадена от министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 83 от 24. 09. 2004 г.);

* Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци (приета с ПМС № 53 от 1999 г., ДВ, бр. 29/ 1999 г.);

* Наредба за изискванията за третиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти (приета с ПМС № 131 от 2000 г., ДВ, бр. 61/ 2000 г.);

* Наредба за изискванията за пускане на пазара на луминисцентни и други лампи, съдържащи живак, и за третиране и транспортиране на излезли от употреба луминисцентни и други лампи, съдържащи живак (обн. ДВ., бр. 101/ 2000 г.);

* Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (Приета с ПМС № 339 от 14. 12. 2004 г., обн., ДВ, бр. 112 от 23. 12. 2004 г.);

* Наредба за условията и реда за намаляване на замърсяването с отпадъци от моторни превозни средства (обн. ДВ, бр. 98/2001 г.);

* Наредба за реда и начина за внасянето, изнасянето и транзита на отпадъците и за случаите, в които се изисква банкова гаранция или застраховка (приета с ПМС № 298 от 8. 11.2004 г., обн., ДВ, бр. 102 от 19. 11. 2004 г.);

* Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отпадъците от производството на титанов диоксид (приета с ПМС № 87 от 30. 04. 2004 г., обн. ДВ, бр. 39/ 12. 05. 2004);

* Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр. 78 от 2004 г.);

• Други:

* Методически указания за издаване на разрешения за извършване на дейности по управление на отпадъци (Одобрени със Заповед № РД- 343/ 11. 07. 2000 г. на Министъра на околната среда и водите);

* Указания за разработване на програми за управление на отпадъците - приети с Протокол № 4 от разширено заседание на Колегиум на Министерството на околната среда и водите, проведено на 02. 04. 1998 г.;

* Указания за разработване на програми за управление на отпадъците. Част: Фирмени програми. Примерна структура и съдържание;

* Указания за разработване на програми за управление на отпадъците. Част: Фирмени програми. Примерна класификация на отпадъците;

* Указания за разработване на програми за управление на отпадъците. Част: Фирмени програми. Образец Регистрационна карта за депо/ хранилище за отпадъци;

* Указания за разработване на планове за привеждане на съществуващите депа за отпадъци в съответствие с нормативните изисквания (утвърдени със Заповед № РД- 1242 от 24. 11. 2004 г. на министъра на околната среда и водите).

Предстои приемането на Наредба за реда и условията за третиране на електрически и електронни домакински уреди.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА РАЙОНА:

1. Кратка географска и историческа характеристика на територията на общината.

1.1. Географско положение спрямо територията на страната, близост до транспортни оси.

Община Елена е разположена в Северния централен район на Република България, в югоизточната част на Великотърновска област. Тя заема особено място върху картата за административно – териториално деление на нашата страна. Тя граничи с 6 общини от 5 области. На север и северозапад граничи съответно с община Златарица и община В. Търново от Великотърновска област; на североизток граничи с община Антоново от област Търговище; източната граница е с община Сливен от Сливенска област; на юг по билото на Стара планина, граничи с общините Твърдица от Сливенска област и Гурково от Старозагорска област.

Общинският център гр. Елена отстои на 41 км от областния център гр.В. Търново; на 20 км от гр. Златарица; на 71 км от гр. Антоново; на 75 км от гр. Котел; на 79 км от гр. Сливен; на 40 км от гр. Твърдица; на 52 км от гр. Гурково.

Главна транспортна артерия, която минава край град Елена е второкласен път II – 53 „Поликрайще – Сливен”, който го свързва на север с главния железопътен възел на Централна Северна България – Г. Оряховица и косвено – с областния център В. Търново. Преминавайки през прохода „Вратник” на юг осъществява връзката с град Сливен и другите градове от Южна България. Малко преди пътят да напусне Еленска община и да се отправи към Сливен, от него се отделя път III–533, който свързва Елена с общински център Антоново, област Търговище, по посока към Северното Черноморие.

Другата важна транспортна артерия, минаваща през града е третокласен път I I I – 534 „Елена – Твърдица”- най – пряката връзка през „Твърдишкия” проход между селищата от северната и южната и югоизточната част на България и южното Черноморие. Но поради лошата пътна настилка в северния участък, пътят остава неизползваем от масовия автомобилен транспорт.

Дължината на републиканската пътна мрежа на територията на община Елена е 192,5 км. Освен нея е изградена още над 250 км междуселищна пътна мрежа, чрез която се осъществява транспортното обслужване на населението. Поради планинския характер на терена, пътната мрежа има лъчево разположение и не позволява обиколна организация на маршрутите.

1.2. Топографска характеристика:

Община Елена заема най – южните части на В. Търновска област. Разположена е във високите части на Предбалкана и Балкана, като границите ѝ достигат до Старопланинското било. Заема част от северните склонове на Средна Стара планина, по – точно Елено – Твърдишкия дял, предпланините северно от него. Обхваща водосборните басейни на реките Веселина, Еленска, Златаришка и част от водосбора на Стара река.

Територията на общината се издига от 100 до 1500 м. надморска височина. Големите различия в надморската височина обуславят разнообразен релеф – от хълмисто равнинен /в северните части/ до ясно изразен планински /в южните части/, характеризиращ се със

стръмни склонове. Преобладават наклони 20 – 30 м., което утежнява условията на ползване на тези терени.

1.3. Поземлени и горски ресурси:

Територията на община Елена е 671 388 дка.

Разпределението на територията е следното: селскостопански фонд – 281 887 дка, в това число обработваема земя – 192 836 дка; фонд населени места – 22 060 дка; горски фонд – 357 427 дка; др. /водни течения и водни площи/ - 7 398 дка, депа за твърди битови отпадъци – 133 дка, територии за транспорт и инфраструктура 2 483 дка.

Таблица № 1 Разпределение на територията на община Елена по кметства.

Данните са от ОС „ЗиГ” гр. Елена

Кметство (населено място)	Територия		% от земята на общината
	кв. км.	дка	
гр. Елена	63,2	63211,872	9,41 %
км.Елена/без гр/	499,31	499666,647	74,37 %
км.Беброво	49,1	49075,821	7,31 %
км.Константин	32,3	32303,958	4,81 %
км.Майско	27,5	27507,936	4,10 %
О Б Щ О:		671,39	100 %

Таблица № 2 Разпределение на горските ресурси на общината по кметства.

Данните са от ОС „ЗиГ” гр. Елена.

Кметство (населено място)	Горски ресурси
	дка
гр.Елена	20 308
км.Елена/без гр/	289 677
км. Беброво	20 883
км.Константин	11 864
км.Майско	8 339
О Б Щ О:	351 071

Горските ресурси до голяма степен определят нивото на замърсяване. Около горите се повишава турболентността и самопречистването на въздуха, особено на границите с полето. Горите спомагат за намаляването на замърсеността, в качеството си на филтър те поглъщат и неутрализират големи количества газове и интоксиканти. Разпределението на горските ресурси в общината не е равномерно.

Таблица № 3 Разпределение на селскостопанските земи по кметства.

Данните са от ОС „ЗиГ” гр. Елена.

Кметство (населено място)	Селскостопанска земя / дка /
гр.Елена	38 065
км.Елена/без гр/	189 592
км.Беброво	26 310
км.Константин	19 250
км.Майско	18 422
О Б Щ О:	291 639

Таблица № 4 Разпределение на площите по вид на собственост.

Данните са от ОС „ЗиГ” гр. Елена.

Кметство (населено място)	държав на	частна	религи озна	общинска	смесена	юрим лица	стоп.от общината
гр. Елена	27431	20248	7	2041	3357	0	9749
км. Елена /без града/	294960	123386	2	32924	11207	69	26698
км. Беброво	23643	14615	41	235	1272	278	8991
км. Константин	12629	13699	0	3577	1122	32	1245
км. Майско	8641	10633	0	7612	562	6	54

1.4. Водни ресурси:

Община Елена е богата на водни ресурси. В планинската ѝ част има множество извори. Между главните и второстепенните била протичат множество малки и големи водни потоци, даващи началото на по – големите реки: Веселина, Костелска, Еленска, Мийковска и Бебровска, които са притоци на р. Златаришка. Водните течения имат посока юг – север. Речните русла са с големи наклони, силно вдълбани от ерозионни процеси, със скалисти брегове и множество скални прагчета. Реките са с непостоянен дебит. Имат дъждовно – снежно подхранване. Буйни и пълноводни през пролетта поради бързото топене на снега в планината и силните дъждове, през лятото водите силно намаляват и в някои притоци почти пресъхват.

Освен тези реки, територията на общината е прорязана с множество малки и големи долове с непостоянни водни течения.

На територията на общината има множество извори, но с малък дебит. Някои от тях са каптирани и се използват като местни водоизточници за водоснабдяване на близките населени места.

В село Майско е открит извор, считан за лековит, непроучен напълно и впоследствие изоставен.

Основен източник на питейна вода е изграденият преди двадесетина години на р. Веселина яз. „Йовковци”, от който са водоснабдени: гр. В. Търново, Г. Оряховица, Лясковец, Стражица, Златарица, Елена, Дряново.

Освен този язовир на територията на община Елена има още осем микроязовира, ползвани в миналото за напояване.

1.5. Подземни природни богатства:

В общината няма открити залежи на подземни природни богатства.

Единствено речните русла на реките Веселина, Костелска, Руховска се използват като източници за добиване на инертни материали – чакъл и пясък, намиращи приложение в строителството.

1.6. Защитени територии и чувствителни екосистеми:

Община Елена е може би една от малкото общини в Република България, чиято територия е заета в голямата си част от защитени територии и хигиенно защитни зони. 229500 дка са площите на санитарно – охранителните зони около водоизточниците, в т. ч. около 223120 дка в западния район на общината, заети от санитарно – охранителната зона на яз. „Йовковци”. Тя обхваща водосбора на р. Веселина и притоците и в землищата на бившите кметства Яковци, Шилковци, Средни колиби, Годювци, Дрента и представлява около 1/3 от територията на Еленска община. Поради особения си статут, вододейна зона на открит водоизточник, в нея е установен специален режим на ползване с множество забрани и ограничения.

Спешна е борбата с ерозията в този район. Необходимо е в къси срокове да бъде извършено залесяване на големи площи, построяване на баражи и др., за да се предпази водоемът от затлачване.

На територията на общината има редица природни забележителности и исторически места. Еленският край е с богата история.

В южния край на общината се намира резерватът „Бяла крава”, разположен изцяло в горски фонд в землището на с. Костел и заемащ площ 91 ха. Тази територия е обявена за резерват през 1968г. с цел „запазване в бъдеще девствения характер на вековна букова гора”. През 1986г. около резервата е обявена буферна зона разположена на територията на ДЛ гр. Елена, ДЛ гр. Твърдица и ДЛ Стара река, с обща 226,8 ха, в т. ч. 192,6 ха на територията на ДЛ гр. Елена.

В община Елена, в землището на село Костел, на площ от 113,8 ха горски фонд, се намира част от буферната зона на резерват „Савчов чаир”, който е на територията на община В. Търново.

Друг резерват, върху площ от 34 ха, се намира в землището на с. Буйновци в месността „Хайдушки чукар”.

Защитена природна забележителност е „Водопада” на р. Мийковска в землището на махала Христовци, с. Руховци на площ 3 ха с височина на пада на водата 9 м. Характерни за обекта са забележителни геоложки образувания, растителни видове и съобщества, представляващи интерес за науката, културата и развитието на туризма.

1.7. Други:

а) Климат:

Територията на община Елена попада върху част от предбалканския климатичен район на умереноконтиненталния климатичен пояс и част от планинската климатична област.

Забелязва се закъсняване на най – топлия месец от м. юли в м. август.

Есента е значително по-топла от пролетта. Средната месечна температура за м. октомври е около 11,6 С, а за м. април е 10,9 С. Средната годишна температура се колебае около 10 – 11 С.

Средната януарска температура е -1,7 С.

Преобладават пролетните валежи с максимум през месеците май – юни. Средният годишен валеж, измерен в района на гр. Елена е около 730 л, като чувствително нараства в планинската част.

Трайна снежна покривка се наблюдава обикновено от м. декември до към средата на м. март. По билото на планината може да се види сняг през м. май.

б) Почви:

Основни почвообразуващи скали са: пясъчници, мергелни шисти, варовици, конгломерати и др. по произход предимно от Долна креда.

На територията на общината са разпространени предимно (около 80% от територията) светлосиви горски почви, повърхностно оголени и неоголени.

Хумусният им хоризонт е тънък / 10 – 15 см./.

В югоизточните части на общината и по южната и граница, при надморска височина над 900м, почвите са предимно кафяви горски.

В средната част на общината в посока изток – запад се очертава една широка ивица, обхващаща землищата Константин, Беброво, Руховци, Елена, Шилковци, Ср. Колиби и др., в която типичните светлосиви горски почви отстъпват място на различните свои подтипове. В тази част са се формирали и алувиално – ливадни почви в тясна ивица около речните корита.

В северната част реките Веселина и Златаришка протичат през широки проломи от силно ерозирали почви, където основната скала е излязла на повърхността.

в) Биофонд:

Еленска община е богата на горска растителност, която попада в двете зони: дъбовата зона и буково – иглолистната зона. Най – голямо разпространение от широколистните дървесни видове имат: дъбовете /зимен, благун, цер/, габърът /обикновен и кафяв/, яворът, липата, букът и др. Като техни спътници се срещат бряст, клен, ясен, череша, круша, киселица и др. От храстите най – често се срещат: глог, шипка, леска, дрян и др.

Някои от тези дървесни видове напоследък се изсичат и на тяхно място се засаждат иглолистни видове, главно чер и бял бор. В района на буковите гори има в по – малка степен залесявания със смърч и ела. Разчита се и на естественото семенно възобновяване.

Климатичните условия, теренът и наличната разнообразна дървесна, храстова и тревна растителност създават условия за масово развъждане на едър и дребен дивеч. В цялата Великотърновска област тук е най – богатия район на сърни и елени. Напоследък много се разпространи и дивата свиня, която стана опасна за селското стопанство. В Еленска община се срещат още зайци, яребици, падпъдъци и др. Във високите планински части на общината се срещат ястреби, соколи и множество дребни птички.

От рибите са застъпени мрена, кефал. Изкуствено се развъжда речната пастърва. В язовир „Йовковци” се развъждат шарани, толстолопи, бяла риба и др.

Държавните лесничейства в град Елена и село Буйновци и Ловните дружинки от Ловно – рибарския съюз постоянно полагат грижи за опазване и възстановяване на дивечовото и рибното богатство.

2. АДМИНИСТРАТИВНО – ТЕРИТОРИАЛНА И СОЦИАЛНО – ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА И ПРОГНОЗИ:

2.1. Население – брой, прогноза за броя на населението:

Център на общината е гр. Елена. Останалите 124 селища са обединени в 4 кметства: Елена, Беброво, Константин, Майско.

Броят на населението на територията на общината до голяма степен зависи от социално – икономическото развитие на страната. Значителна роля оказва също естественото демографско възпроизводство, урбанизационните промени и социално – икономическото състояние на общината.

Влошеното състояние на икономиката на страната засяга всички общини и се отразява неблагоприятно върху демографското състояние, в това число и върху броя на населението.

Таблица № 5 Разпределение на постоянно живеещото население в общината .

Данните са от ЕСГРАОН.

Населено място (кметство)	2002 г.	2003 г.	2004 г.	2005 г.
гр.Елена	7058	6868	6798	6710
с.Беброво	384	387	372	374
с.Блъсковци	14	13	15	15
с.Бойковци	46	42	44	43
с.Буйновци	119	103	95	91
с.Дебели рът	7	6	6	4
с.Дрента	98	82	81	78
с.Илаков рът	138	117	119	121
с.Каменари	253	256	246	244
с.Константин	1156	1157	1152	1147
с.Костел	96	89	82	74
с.Майско	1092	1159	1172	1177
с.Марян	109	106	104	104
с.Мийковци	60	53	49	43
с.Палици	172	160	151	146
с.Руховци	167	157	153	148
с.Ср. колиби	46	47	39	34
с.Тодювци	60	53	59	48
с.Чакали	106	96	94	90
с.Шилковци	2	2	2	1
с.Яковци	49	51	46	43
Общо за Елена и населените места	11968	11661	11492	11302

Високата степен на безработица принуждава голям брой хора да търсят препитание и работа в други населени места.

Основен фактор за отрицателните стойности на средно годишното изменение на постоянно живеещите на територията на общината е отрицателният естествен прираст.

Промяната от положителен прираст на населението към отрицателен естествен прираст, дава силно негативно влияние върху човешките ресурси на общината. Очертаващата се тенденция на увеличаване на отрицателния естествен прираст, съчетана с неколкостранното превишаване на показателя над средния за сраната, предполагагат непрекъснатото снижаване на броя на жителите на общината. Тази тенденция има силно негативно отражение върху социално – икономическото развитие на региона.

2.2. Икономическо състояние на общината – собствени приходи на общината, субсидии от държавния бюджет:

Промените в структурната реформа през последните години дадоха отражение в развитието на националната икономика и на икономиката на общината. Най – големите предприятия са приватизирани.

На този етап вниманието на общината е насочено към оптимизиране на съществуващите финансови средства и осигуряване на нови допълнителни източници чрез разработване и координиране на различни проекти за осъществяване на перспективни стопански инициативи.

Основна цел на общината като ръководещ и отговорен орган в сложната икономическа обстановка, е да поддържа вече създадените функционални дейности и да използва всички възможни резерви в търсенето на динамично равновесие в съществуващата ситуация.

2.3. Промишленост и строителство, структуроопределящи отрасли, конкретни предприятия и дейности като източници на отпадъци:

Икономиката в общината изпитва изключителни затруднения. Почти всички предприятия не работят на пълен капацитет. Суровинни ограничения, финансови затруднения, кадрово обезпечаване, пазари за готова продукция, ниска ефективност на производство, остарели технологии са основните фактори за непълноценното използване на производствените мощности.

Най – голям дял в индустриалното развитие на общината има леката промишленост.

а) Лека промишленост:

„Интеритор - Глас” - ЕООД

Заводът е специализиран в производството на стъклен амбалаж и строителни стъкла.

Заводът отделя като отпадъци - стъклени трошки, велпапе, полиетиленово фолио, динасови и хроммагнетитни огнеупори, отсежки от юнашкия кварцов пясък. От ремонтно механичната работилница се отделят металните отпадъци: метални стружки, стомана, чугун, медна жица. От дърводелската работилница отпадъкът е талаш, от пречиствателната станция – утайки от пречистването на фекално – битови води.

б) Машиностроене:

- „Ремел” АД и „Ремби” АД

Заводите са специализирани в производство на ремаркета. Производствените отпадъци отделяни в процеса на производство са стружки и изрезки съдържащи желязо. Опасните отпадъци се оползотворяват от дружествата по следния начин: отработените масла се използват за омасляване на ламарини, профили и детайли против корозия, а омаслените дървени стърготини се използват за отопление.

- „Балкан” ЕООД

Произвежда дървена дограма, мебели, кюнци и др. Предприятието е разделено на два цеха: дървообработване и металообработване. Отделяните отпадъци от производствената дейност на цех „Дървообработване” са трици и дървесни частици. Отпадъците от цех „Металообработване” са метални отпадъци /черно тенеке и поцинкована ламарина/.

в) Транспорт:

- „Елена Автотранспорт” ЕООД

Предприятието е специализирано в превоз на пътници и товари. Производствените отпадъци, които предприятието отделя са стари автомобилни гуми и резервни части, стружки и изрезки съдържащи желязо. Опасните отпадъци са отпадъчни масла и оловни акумулатори, които предприятието съхранява на прилежащата си територия.

г) Дърводобив и дървообработване:

- „Елба – 99” ЕАД

Основното производство - дърводобив и дървообработване. Отделяните отпадъци са производствени- дървени стърготини.

- „Елена” АД

Предмет на дейност на предприятието е производството на дървена дограма /врати, прозорци, профили/, производство на мебели от масивна дървесина.

Предприятието е разделено на следните цехове: цех бичене, цех подготовка, цех подготовка, цех монтаж, цех лакиране, склад за дървен материал. Отпадъците получени от производствената дейност на АД „Елена” са дървени трици и лакови остатъци.

д) Хранително - вкусова промишленост:

- „БИ СИ СИ – ХАНДЕЛ”

Мандрата в гр. Елена произвежда сирене, кашкавал, извара, топено сирене, кисело мляко и др. Основен производствен отпадък е суроватка, част от която се закупува от частните стопани.

- „ЕЛЕНСКИТЕ МАЙСТОРИ” ЕООД

В предприятието са обособени кланица и цех за млени меса. Основни производствени отпадъци са от животински характер – кръв, конфискат и четина, както и отпадъци от опаковки. Кръвта и конфиската се извозват до екарисаж, за отпадъците от опаковки има сключен договор за рециклиране и повторно използване, единствено на сметището в гр. Елена се депонира четината от животните.

2.4. Селско стопанство:

Селскостопанската земя на територията на община Елена е 291.639 дка. Основни отглеждани култури в общината са: пшеница, царевица, слънчоглед. От трайните насаждения преобладават сливовите градини. В частния сектор основно е застъпено отглеждането на картофи и царевица.

Животновъдството е силно застъпено в личните стопанства. Значителна част от него е за задоволяване на лични нужди.

2.5. Туризмът – брой туристи, сезонност:

Туризмът на територията на община Елена е организирана и добре развита дейност. Най – привлекателни за туристите са хижа Буковец и хижа Чумерна, като през тях преминава Европейски маршрут- ЕЗ, започващ от Атлантическия океан и завършващ в Стара планина. Други туристически обекти са ловна хижа „Горски дом”, Туристическа спалня – гр. Елена. В централната част на град Елена е разположен хотелски комплекс „Елена”, който се отличава със специфичната за региона старинна архитектура и също е особено привлекателен за туристите.

Като подчертано туристически сезони могат да се определят летния и зимния, като всеки един от тях предлага различни видове развлечения.

Изработени са 6 броя карти по спортно ориентиране. В региона ежегодно се провеждат състезания по спортно ориентиране

На Чумерна е оборудвана ски база, а на Буковец има оборудвани скали за спортно катерене.

През последните години се увеличава интереса и към селският туризъм, който е застъпен предимно в частния сектор.

2.6. Брой кметства, райони, населени места, други урбанизирани територии:

На територията на община Елена са обособени 124 населени места, от които град е само общинския център – гр. Елена. Постоянно живеещите на територията на общината са 12 772 души.

Миграционните движения на населението проявяват значителни колебания, като относителния дял на изселванията продължава да е по – висок от този на заселванията. На лице е увеличаване на делът на застаряващото население, за сметка на изселванията на хора в трудоспособна възраст.

2.7. Териториална близост по групи населени места:

Разстоянията между общинският център, кметствата и селата, в които са назначени кметски наместници в общината по шосе са както следва: км. с. Беброво 12 км., с. Буйновци 8 км., с. Дрента 20 км., с. Илаков рът 8 км., с. Каменари 19 км., км. с. Константин 17 км., с. Костел 14 км., км. с. Майско 28 км., с. Марян 8 км., с. Мийковци 13 км., с. Палици 12 км., с. Руховци 5 км., с. Средни колиби 12 км., с. Годювци 12 км., с. Чакали 10 км., с. Яковци 5 км..

Отдалечеността от общинския център варира от 5 до 28 км.. Средното разстояние е 12 км..

2.8. Структура на местните органи на самоуправление, имаща отношение към управлението на отпадъците.

Местните органи, имащи отношение към управлението на отпадъците, са местните органи на изпълнителната власт - Кмет на община, кметове на населени места, общинска администрация и Общински съвет гр. Елена.

Общинският съвет е орган на местното самоуправление. Той определя политиката за изграждане и развитие на общината. В неговата компетентност е и решаването на въпросите, свързани с политиката при третирането на битовите отпадъци, опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси.

Орган на изпълнителната власт е Кметът на общината и кметовете на населените места. Те ръководят цялата изпълнителна дейност на общинската администрация, насочват и координират дейностите на специализираните изпълнителни органи.

Приложена е структура на общинската администрация, която дава най – общ поглед на структурирането на отделите и връзките между тях.

3. Екологична характеристика:

Познаването на екологичната обстановка в даден район е от съществено значение, както за предотвратяване на замърсяванията, така и за вземане на конкретни мерки за възстановяване на нарушеното екологично равновесие.

Състояние на отпадъците и сметищата на територията на общината:

Твърдите битови отпадъци в община Елена се депонират на сметища или бунища, в повечето случаи избрани на неподходящи места. В по – голямата си част сметищата по кметства са със статут на криминални. Липсата на редовно запръстяване води до разпиляване на отпадъците. Съществуват много отделни малки бунища край дворове и пътища, които създават допълнителни трудности. Градското сметище е в непосредствена близост с гробището и сградата на дом на покойника, което допълнително отежнява обстановката. На градското сметище освен битови отпадъци се депонират и промишлени отпадъци от местната индустрия.

Първичното замърсяване, което предизвикват отпадъците причинява хигиенни проблеми.

Вторичното замърсяване е резултат на последици във времето, отразяващи се върху повърхностните и подземните води, въздуха и почвите, а чрез това и върху човешкото здраве.

Депонирането на ТБО в нерегламентирани сметища води до нарушаване на екологичното равновесие, вследствие на прякото замърсяване на почвата, водите и въздуха.

3.1. Състояние на повърхностните води:

Община Елена е богата на водни ресурси. Между главните и второстепенни била протичат множество малки и големи водни потоци, даващи начало на по - големите реки: Веселина, Костелска, Еленска, Мийковска и Бебровска.

Промишлените отпадни води се заустват в речния басейн след локално пречистване или пряко без пречистване.

Речния басейн на община Елена се замърсява основно от по- големите промишлени предприятия, които замърсяват всички останали компоненти на околната среда.

Основен източник на питейна вода е изграденият преди двадесетина години на р. Веселина яз. Йовковци, от който са водоснабдени общините: В. Търново, Г. Оряховица, Лясковец, Стражица, Златарица, Дряново.

Освен този язовир на територията на общината има още осем микроязовира, ползвани в миналото за напояване.

3.2. Състояние на атмосферния въздух:

Замърсяването на въздуха в общината се осъществява от транспорта, ползването на горива за отопление и от производствените предприятия.

Не може да се направи точна оценка на замърсяването на въздуха от отделните източници поради факта, че няма организиран контрол върху емисионните източници. Намаляването на емисиите в района в сравнение с предишни години се дължи на намаляването на производствената дейност на по-голямата част от предприятията.

Изхвърляните във въздуха газове най-често съдържат тежки метали, олово, цинк, кадмий. Въздействието им е най – силно изразено през зимата, когато няма растителна покривка.

Прахът, съдържащ твърди частици, е вторият по значимост замърсител. Концентрацията му в определени периоди на годината е над допустимите норми.

Проблемите на бита се отразяват неблагоприятно на въздуха. Върху замърсеността му оказва влияние преминаването на повечето домакинства на твърдо гориво и на пониженото качество на въглищата.

Основен промишлен замърсител на въздуха в общината е „Интеритор” ЕООД. Основните замърсяващи елементи са димните газове от мазутното стопанство. Предприятието няма изградена система за пречистване на отпадните газове.

Поради тези и други причини – аварии, качество на горивата, състояние на използваната техника и технология и др. свързани с характера на производство, атмосферния въздух е подложен на замърсяване с вредни вещества.

3.3. Състояние на почвената покривка:

Запазването на чистотата на почвата има важно значение за развитие на растениевъдството, животновъдството и суровинно свързаната с тях преработваща промишленост. Основни замърсители на почвената покривка са различните типове отпадъци (ТБО, отпадъци от животновъдството, промишлени и опасни отпадъци), химизация на селското стопанство, развитието на промишлеността, вредните промишлени емисии в атмосферата и водите.

II. ОБХВАТ, ПРИНЦИПИ И ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА:

1. Обхват на програмата:

Общинската програма за управление на отпадъците и ограничаване на вредното им въздействие върху околната среда, обхваща всички дейности свързани с:

1. Генерирането на ТБО, производствени отпадъци, строителни отпадъци и опасни отпадъци:

- методи, средства и организация за тяхното минимизиране, рециклиране, редуциране и др. форми на оползотворяване при източника;

- екологосъобразно третиране и обезвреждане при източника, намаляване на токсичността;

- почистване на стари замърсявания при източника и саниране на площите;

Алтернативно възможни решения – намаляване на ресурсите, използвани в производството на всеки продукт; продължаване живота на продуктите; повторно използване на продукти; намаление на потреблението и др.

2. Проучване и усъвършенстване на дейностите, свързани със събирането и извозването на отпадъците до местата за оползотворяване, обезвреждане и депониране:

- контейнерна система за смесено събиране и контейнерна система за разделно събиране при генератора и извън него;

- оптимизиране контейнерите по вид, капацитет, гъстота на разположение,, честота на събиране, товарене и др.;

- оптимизиране видовете транспортни средства и степента им на уплътняване;

- почистване на междублоковите и между жилищните пространства и рекреационни площадки;

3. Избор и реализация на оптимална организация на дейността по събирането и транспорта в съответствие със спецификата и характера на отделните жилищни райони:

- организиране, провеждане и оценка на пилотни проекти, свързани с разделно събиране и третиране на отпадъци;

4. Кадастър на криминалните замърсявания, почистване, саниране и рекултивиране, с оглед намаляване на риска и подобряване екологичния комфорт на общината.

5. Участие и въвличане на обществеността, медиите, неправителствени организации и др. в реализацията на поэтапното еколого и законосъобразно управление на отпадъците

6. Изграждане на ефективно звено в общинската администрация конкретно занимаващо се и отговарящо за интегрираното управление на отпадъците.

7. Въвеждане на стройна система за третиране на отпадъците, за отчет и контрол.

2. Цел на програмата:

Основната цел на програмата е да допринесе за устойчивото развитие на община Елена в сферата на управлението на отпадъците чрез целенасочени действия по:

1. намаляване или ограничаване на въздействията върху околната среда причинени от образуването на отпадъци;

2. увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и подобряване ефективността на използваните ресурси;

3. подобряване организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране на отпадъците и максимална отговорност на замърсителите;

4. екологосъобразно обезвреждане на отпадъците;

5. предотвратяване и намаляване риска от стари замърсявания с отпадъци;

6. правно регулиране на отпадъците и ускоряване на прилагането на законодателството и политиката в областта;

7. осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците;

8. участие на обществеността;

9. управление на специфични отпадъчни потоци в съответствие с изискванията на ЕС.

Като индикатори за успешното осъществяване на поставените цели в настоящата програма могат да бъдат:

- * Отсъствие на несъбрани отпадъци по улиците и нерегламентирано изхвърляне на отпадъци.
- * Приемливо определена такса „Битови отпадъци”.
- * Рециклиране, повторно използване или извличане на вторични суровини и енергия на отпадъците.
- * Екологосъобразно обезвреждане.
- * Минимизиране на отпадъците и депониране на предварително обезвредени отпадъци на депото за отпадъци.

3. Принципи на програмата:

Програмата се основава на следните принципи за управление на отпадъците:

- * Чиста и здравословна среда.
- * Рационално използване на наличните суровинни ресурси.
- * Интегрирано управление на отпадъците.
- * Пълна отговорност на замърсителите.
- * Участие на обществеността.

Прилагането на принципа за чиста и здравословна околна среда трябва да осигурява здравословна среда за:

- **градска среда** – от особено значение за ограничаването на замърсяването в населените места е създаването на добра организация за сметосъбиране, сметоизвозване и обезвреждането на отпадъците;

- **природна среда** – за да се опази природната среда е необходимо да се преустанови порочната практика отпадъците да бъдат изхвърляни безразборно навсякъде покрай нас, да се извършва безопасно депониране на отпадъците;

- **жизнена среда** – подобряването на параметрите на този показател ще се постигне по пътя както на подобряване на организацията за сметосъбиране, сметоизвозване така и за тяхното безопасно обезвреждане.

При прилагането на принципа на рационално използване на наличните ресурси ще доведе до изразходване на по-малко първични природни ресурси. Този принцип може да се прилага чрез предотвратяване на образуването на отпадъците / минимизиране чрез технологиите от една страна, и от друга чрез продуктите и чрез оползотворяване. Прилагането на различните форми на оползотворяване на отпадъците зависи от икономическата целесъобразност.

Прилагането на интегрираното управление на отпадъците предполага вземане и реализация на управленски решения за постигане на ясно определени цели на основата на балансирана взаимнообвързана система от закони, технически, организационни и икономически мерки, източници на ресурси и определени отговорности на страните, които участват в реализацията на поставените цели.

Интегрираното управление на отпадъците намира израз в разработването на програми на всички нива.

Всяко решение на общината относно управлението на отпадъците трябва да води до системи, които да отговарят на следните критерии:

- системите трябва да са в състояние да генерират необходимите приходи за да посрещне разходите. Необходимо е да се обвърже с разчета на приходите и разходите, включително- оперативните и капиталови разходи;

- да отговарят на нуждите на потребителите;
- да са удобни за ползване, да имат привлекателен естетичен вид;
- да са с ниски капиталови разходи;
- да се финансират с минимален финансов риск.

Програма за периода 2006- 2010 год., е отворен документ, който се приема от Общински съвет – Елена.

Кмета на общината внася ежегодно отчет за изпълнението на Програмата в Общинския съвет, а при необходимост – и предложение за нейното допълване и актуализиране. Годишните отчети се изпращат в РИОСВ – Велико Търново до 31. 03 на следващата година. Тя е изготвена в съответствие с утвърдени от Министъра на околната среда и водите „Указания за обхват и съдържание на програмите за управление на дейностите по отпадъците”.

3.1. Чиста и здравословна околна среда:

Прилагането на този принцип трябва да осигури чиста и здравословна околна среда в населените места, в домовете, обществените заведения и на работните места, както и съхраняването на природата.

Прилагането му се осъществява чрез намаляването и ограничаването на замърсеността, преустановяване практиката на незаконното изхвърляне на отпадъци, осъществяване на безопасно депониране, почистване на замърсени и възстановяване на увредени в миналото места.

3.2. Предотвратяване:

Много по лесно е да се предотврати извършването на замърсяване, отколкото да се премахнат последиците от него. В много от случаите е невъзможно да се възстанови напълно почвата, въздуха и водата, ако те са подложени на постоянни замърсявания.

Съвместния контрол обхващащ всички компоненти на околната среда и интегриран в дейността на местната власт е начинът за предотвратяване на замърсяванията.

3.3. Пълна отговорност на замърсителите:

Този принцип обединява установените в международната практика и тясно взаимосвързани помежду си принципи на „споделената отговорност” и „замърсителят плаща”. По своя обект на приложение и предимно икономически характер двата принципа на взаимовръзка са предпоставка за практическо осъществяване на административната и икономическа отговорност на лицата /юридически и физически/, които образуват отпадъци и участват в отделните етапи и дейности на общия процес на третиране на отпадъците.

Целта на двата принципа е да се промени и въздейства върху човешкото поведение.

3.4. Сътрудничество:

Същността на този принцип се състои в осъществяване на постоянна връзка и общи действия между всички засегнати страни – население, община, предприятия, колкото е

възможно по-рано. Проблемите по опазване на околната среда не са ограничени в определени граници, за тяхното успешно решаване е необходимо сътрудничество между местните власти и др. структури на регионалната и централната власт и самите замърсяващи.

3.5. Участие на обществеността:

Гражданите имат отношение към политиката на управление на отпадъците и като причинители на отпадъци и като субект на вредното им въздействие. Мотивирането на хората да вземат участие в УТБО може да е много трудно, но те трябва да бъдат информирани и въвлечени в преки действия.

III. СЪЩЕСТВУВАЩО ПОЛОЖЕНИЕ:

1. Генерирани отпадъци през последните три години:

Общо за територията на общината. По места на генериране и по видове:

Проблемът с отпадъците е един от най-широко застъпените проблеми във всички общини в България. С времето проблемът непрекъснато се разраства поради все по-широката употреба на опаковки нарастващите консумативни потребности на обществото, лошите финансови възможности на общините, амортизираните машини, неподходящо избраните площадки за депониране на отпадъци, неекологосъобразното обезвреждане на отпадъците.

1.1. Твърди битови отпадъци:

Таблица № 7 Количество натрупани ТБО по месеци за гр. Елена за 2003 год.

Месец, година	Количество ТБО /тонове/	Месец, година	Количество ТБО /тонове/
01.2003	264	07.2003	340
02.2003	260	08.2003	298
03.2003	312	09.2003	300
04.2003	408	10.2003	360
05.2003	366	11.2003	252
06.2003	344	12.2003	304
ОБЩО за 2003 г.	3808		

Таблица № 8 Количество натрупани ТБО по месеци за гр. Елена за 2004 г.

Месец, година	Количество ТБО /тонове/	Месец, година	Количество ТБО /тонове/
01.2004	346	07.2004	432
02.2004	354	08.2004	530
03.2004	424	09.2004	528
04.2004	442	10.2004	452
05.2004	478	11.2004	418
06.2004	496	12.2004	350
ОБЩО за 2004 г.	5250		

Таблица № 9 Количество генерирани отпадъци по месеци за гр. Елена за 2005 г.

Месец,година	КоличествоТБО /тонове/	Месец, година	КоличествоТБО /тонове/
01.2005	348	07.2005	418
02.2005	298	08.2005	602
03.2005	404	09.2005	582
04.2005	492	10.2005	512
05.2005	494	11.2005	460
06.2005	616	12.2005	450
ОБЩО за 2005 г.	5676		

1.2. Производствени отпадъци:

Информация за производствените отпадъци, генерирани от фирмите се събира от информационните карти на основание Наредба № 9 / 28. 09. 2004 година за реда и оформянето на документите относно отчета и информацията за дейностите по отпадъците. Основни проблеми при третирането на производствените отпадъци е тяхното рециклиране и оползотворяване.

Голяма част от промишлените отпадъци се третират като такива или се унищожават без да са изчерпани възможностите за тяхното пълно оползотворяване.

Много малка част предимно от групата на строителните, стъклените и хартиените отпадъци се оползотворяват.

Основни замърсители с промишлени отпадъци са: „Интеритор - Глас” ЕООД, „Елена Автотранспорт” ЕООД, „Ремел” АД, „Ремби” АД, „Би Си Си- Хандел” АД , „Елба- 99” ЕАД.

Отпадъци получени при производството на „Интеритор - Глас” ЕООД:

* полиетилен – получава се при скъсване на опаковки на палети с готова продукцията; не се обработва.

* велпапе – отделя се при пресортиране на готова продукцията; не се обработва.

* легирана стомана и скрап – отпадък от машини; не се обработва.

* чугун – отпадък от формово стопанство; не се обработва

* медна жица – получава се от пренавиване на ел.двигатели; не се обработва

* стъклени трошки – фрита – получават се от промиване на стъклени трошки; не се обработва; депонират се на градско сметище

* отсежки от кварцов пясък – получават се от пресяване на суровинния кварцов пясък; не се обработва; използва се за повторно опесъчаване и запълване на изкопи.

* талаш – отпадък от дърводелската работилница; не се обработва; депонира се на градско сметище.

* динас – тухли – отпадък от ремонт на ванни пещи; не се обработва ; депонира се на градско сметище.

* утайки от пречиствателна станция – произход – от фекално - битови води; отлежават 4 години в биополе, след което се депонират на градско сметище.

Отпадъци получени при производството на „Елба-99” ЕАД, Горско стопанство гр. Елена и с. Буйновци:

* дървени стърготини – получават се при обработка на дървен материал; депонират се на градско сметище.

Отпадъци получени при производство на „Елена Автотранспорт” ЕООД:

* стари автомобилни гуми – не се обработват; съхраняват се в гаража на дружеството.

* стружки и изрезки, съдържащи желязо – получават се от ремонтната дейност; не се обработват.

Отпадъци получени при производството на „Ремел” АД и „Ремби” АД:

* стружки и изрезки, съдържащи желязо – произход – метална обработка на прокат; не се обработват от дружеството; предават се на вторични суровини гр. Елена.

1.3. Опасни отпадъци:

Информация за опасните отпадъци генерирани от фирмите се подава чрез информационните карти. Основен нерешен проблем при третирането им и тяхното преработване, обезвреждане и оползотворяване. В настоящия момент основен начин на обезвреждане е депонирането. Няма специални депа на територията на общината и областта за опасни отпадъци. Проблем са болничните отпадъци. Действащите съоръжения са физически остарели.

По – голямата част от промишлените предприятия на територията на общината, в производствената си дейност отделят опасни отпадъци: хром-магnezитни тухли, лят огнеупор, отработени масла от ДВГ, водни утайки съдържащи бои и лакове, клинични отпадъци и др.

Източници на опасни отпадъци в общината са: „Интеритор - Глас” ЕООД, „Елена Автотранспорт” ЕООД, „Ремел” АД, „Ремби” АД, Общинска болница гр. Елена.

„Интеритор-Глас” ЕООД:

Опасни отпадъци от производствената дейност на предприятието са:

* хром-магnezитни тухли- съхраняват се в склад на предприятието и се влагат в производствената дейност като оцветител (зелен) за стъкло.

* лят огнеупор – съхранява се в собствен склад.

* отработени масла от ДВГ – съхранява се в собствен склад.

„Елена Автотранспорт” ЕООД:

Опасни отпадъци от производствената дейност на предприятието са:

* отпадъчни масла – съхраняват се в специален склад на предприятието.

* оловни акумулатори – съхраняват се в специален склад на предприятието.

„Ремел” АД и „Ремби” АД:

Опасни отпадъци от производството на предприятията са:

* омаслени дървесни стърготини- оползотворяват се от дружеството за отопление.

* отработени масла- оползотворяват се от дружеството за омасляване на детайли.

Общинска болница гр. Елена:

* клинични материали (биологични материали, инфекциозни материали, употребяване бинтове, марли, спринцовки и игли за еднократна употреба и др.), получени в резултат на дейността на болничното заведение, се изгарят в специална сметогорна пещ и след обезвреждането им се депонират на градско сметище.

2. Събиране и извозване.

Събирането и извозването на отпадъците се извършва от фирма „Титан- Клинър“- ООД гр. Кърджали. Фирмата има сключен договор с община Елена за събирането и извозването на отпадъците, както и за стопанисването на сметището в гр. Елена. За целта са изготвени и одобрени от общината седмични и месечни графици.

Фирмата обслужва следните населени места: Елена, Руховци, Марян, Чакали, Костел, Палици, Беброво, Константин, Дрента, Тодювци, Багалевци, Синджирци, Чукани, Пърчевци, Христовци, Младеново, Килъжевци, Лазарци, Блъсковци, Усои, Хъневци, Майтанеци, Търкашени, Марафелци, Титевци, Донковци, Гърдевци, Шилковци, Ср. Колиби, Вълчевци, Буйновци, Мийковци, Хъневци, Угорялковци, Илаков рът, Велковци.

Общия брой на обхванатото население от системата на сметосъбиране е 9 600 души или 75% от цялото население.

За събирането на отпадъците в гр. Елена се използват следните видове съдове:

- метални кофи тип „МЕВА“- собственост на „Титан Клинър“- гр. Кърджали - общо 13 бр.
- контейнери тип „BOBR“- 126 бр.
- пластмасови кофи тип „КУКА“- 563 бр.

Сметта се извозва на определено за целта сметище, чието отстояние до крайните жилищни блокове на ж.к. „Север“ е 400 м.. Приемаме, че средното отстояние от града е 2000 м..

Състоянието на сметосъбирачните съдове е добро, при износване се подменят с нови.

3. Честота на извозване:

Маршрутен график за сметосъбиране и сметоизвозване на територията на Община Елена.

Понеделник:

Сметосъбирачен автомобил:

I-ва смяна: ул.„Трети март“, ул.„Ст.Михайловски“, ул.„Ил.Макариополски“, ул.„Робовска“, ул.„х.Сергей“, ул.„Велчова завера“, ул.„Малина“, ул.„Самуилец“, ул.„Острец“, ул.„Й.Й.Брадати“, ул.„Спортист“, ул.„Кършовска“, ул.„Х.Димитър“, ул.„Църковна“, ул.„Балкан“, ул.„Ген.Домбровски“, ул.„Възрожденска“, ул.„Калето“, ул.„П.Ю.Тодоров“, ул.„Чучур“, ул.„Н.Бозвели“, ул.„Чумерна“

II-ра смяна: ул.„В.Левски“, ул.„Стара планина“, ул.„Т.Геодоров“, ул.„Н.поп Константинов“, ул.„Г.С.Раковски“, ул.„Освобождение“, ул.„Напредък“, ул.„Д-р Брадел“, ул.„С.Катрафилов“, ул.„Д.Граматиц“, ул.„Ем.Станев“, ул.„арх.Миланов“, ул.„Крайбрежна“, ул.„Мир“, ул.„Осми март“, ул.„Теменуга“, ул.„Синчец“, ул.„П.Хитов“, ул.„Иван Кирилов“, ул.„Орловска“, ул.„Опълченска“, ул.„Костовска“, ул.„Оборище“, ул.„Чуката“,

ул."Ив.Момчилов", ул."П.Хилендарски", ул."Здравец", ул."Х.Й.Брадата", Болница, В и К, СОУ и Чукани.

Товарен самосвал:

Гр.Елена – улици на града, градинките на площад "Хр.Ботев", Синдикален дом, Обреден дом, Общински пазар, Битак и ул."Чукани"

Вторник:

Сметосъбирачен автомобил:

Ул."Ил.Макариополски" от №1 до № 40, ул."Ст.Михайловски" от №1 до №57, ул."Й.Й.Брадати" от №1 до №13 с.Майско, Константин, Беброво Палици, Костел, Чакали, Марян, Руховци, Килъжевци, Елена.

Товарен самосвал:

Улици на града, Синджирци, Христовци, Каменари, Разпоповци и Недешковци.

Сряда:

Сметосъбирачен автомобил:

Ул."Ил.Макариополски" от №1 до № 40, ул."Ст.Михайловски" от №1 до №57, ул."Й.Й.Брадати" от № 1 до №13, индустриална част на града, СОУ, Болница.

Товарен самосвал:

Улици на град Елена

Четвъртък:

Сметосъбирачен автомобил:

Ул."Ил.Макариополски" от №1 до № 40, ул."Ст.Михайловски" от №1 до №57, ул."Й.Й.Брадати" от №1 до №13; С.Буйновци, Мийковци, Ил.ръг, Угорялковци, Хъневци, Лазарци, Велковци, Майтанеци, Неювци, Блъсковци, Търкашени, Титевци, Марафелци, Вълчевци, Средни колиби, Гърдевци, Шилковци, Донковци, Яковци, Боевци, Казаци.

Товарен самосвал:

С.Дрента, Горен край, Тодювци, Багалевци, Пърчевци, Шейтани, улици на град Елена.

Петък:

Сметосъбирачен автомобил:

І-ва смяна: ул."Трети март", ул."Ст.Михайловски", ул."Ил.Макариополски", ул."Робовска", ул."х.Сергей", ул."Велчова завера", ул."Малина", ул.Самуилец", ул."Острец", ул."Й.Й.Брадати", ул.Спортист", ул."Кършовска", ул."Х.Димитър", ул."Църковна", ул."Балкан", ул."Ген.Домбровски", ул."Възрожденска", ул."Калето", ул."П.Ю.Тодоров", ул."Чучур", ул."Н.Бозвели", ул."Чумерна"

ІІ-ра смяна: ул."В.Левски", ул."Стара планина", ул."Т.Теодоров", ул."Н.поп Константинов", ул."Г.С.Раковски", ул."Освобождение", ул."Напредък", ул."Д-р Брадел", ул."С.Катрафилов", ул."Д.Граматики", ул."Ем.Станев", ул."арх.Миланов", ул."Крайбрежна", ул."Мир", ул."Осми март", ул."Теменуга", ул."Синчец", ул."П.Хитов", ул."Иван Кирилов", ул."Орловска", ул."Опълченска", ул."Костовска", ул."Оборище", ул."Чуката", ул."Ив.Момчилов", ул."П.Хилендарски", ул."Здравец", ул."Х.Й.Брадата", Болница, В и К, СОУ .

Товарен самосвал:

Гр.Елена – улици на града, градинките на площад "Хр.Ботев", Синдикален дом, Обреден дом, Общински пазар, Битак.

За с.Бойковци и с.Дебели рът – един път месечно по заявка на кметския наместник.

С приоритет за изчистване независимо от графика са: Болница, детски градини и училища.

Общият брой на използваните съдове за населените места е както следва:

- 22 броя контейнери тип „BOBR”
- 7 броя пластмасови кофи тип „КУКА”
- 964 броя поцинковани кофи.

За дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване са заети общо 14 работника наличен персонал на „Титан- Клинър”- гр. Кърджали.

За дейността улично почистване се ползват програмите по временна заетост и на месец се използват средно 10 човека.

Наличната техника, с която разполага „Титан- Клинър”- гр.Кърджали е:

Тип машина
Сметосъбирачен автомобил-„Мерцедес”
Самосвал „МАН”
Автомиячен автомобил „Шкода”
Булдозер Т- 130

Поради силно ограничените финансови средства почистване се извършва само на централните части на града и основните главни улици. Цялостно почистване на града не може да бъде направено, но по различни поводи се измиват главните улици и площада на града.

Един от основните проблеми на общината е недобросъвестното отношение на гражданите, които често запалват контейнерите и кофите, като изхвърлят неизгасена жар, строителни и други неподходящи отпадъци.

4. Методи и начини на преработка на отпадъците преди предаването им за крайно обезвреждане:

В община Елена ТБО не се обработват предварително, не се складират на претоварни станции, не се пресоват. Отпадъците се събират в съдовете за смет, след което се транспортират до сметището за града. В селата собствениците на отпадъци ги събират по домовете си, след което ги транспортират до съответните места за изхвърляне на ТБО.

4.1.Система за разделно събиране:

В община Елена няма организирана общинска система за разделно събиране на отпадъците. Необходимо е за в бъдеще да бъде разработена програма за прилагане на разделно събиране на отпадъците.

Преимуществата на разделното събиране на отпадъци са оползотворяване на ценните компоненти /хартия, стъкло, метали, пластмаса и др./ и намаляване на количеството на отпадъците.

Основен проблем във връзка с прилагането на този метод в община Елена е липсата на финансови ресурси за осъществяване организацията на разделното събиране, също така липса на традиции и екологична култура в по – голяма част от населението.

4.2. Депониране:

„Депониране на отпадъци е метод, при който не се предвижда, последващо третиране на отпадъците и представлява складиране на отпадъци за срок, по-дълъг от 3 години- за отпадъци, предназначени за обезвреждане, по начин, който не представлява опасност за човешкото здраве и околната среда”.

* „Депа за отпадъци”- съоръжения за обезвреждане на отпадъци, които се намират върху земята или под земята, включително тези на територията на предприятията (депа, в които причинителят на отпадъци ги обезврежда непосредствено до мястото на образуването им)

* „Стари замърсявания” – идентифицират се чрез изменения в качеството на компонентите на околната среда/почва, повърхностни и подземни води, флора и фауна/ до степен, водеща до риск за човешкото здраве в резултат от:

- Изоставени неорганизирани сметища (струпуване на всякакъв вид отпадъци, най-вече битови и строителни) около населените места;

- Промислени отпадъкохранилища с изчерпан капацитет или неконтролирано съхраняване на производствени и опасни отпадъци;

- Силно замърсени промислени площадки, действащи или изоставени;

- Промислени аварии.

Депонирането на отпадъци е добре познат и единствено прилаган в България метод. Предимствата на този метод са бързина, ниски разходи, лесна поддръжка, практическа липса на ограничения в обхвата на обезврежданите отпадъци. Основните недостатъци на метода са необходимост от големи площи, заемане на доброкачествени земи пряко неблагоприятно въздействие върху околната среда.

На територията на общината само депото в гр. Елена е организирано и контролирано. Депонирането на отпадъци по кметствата се осъществява неорганизирано, в повечето случаи на неподходящи места. Сметищата по кметства в по-голямата си част са откриваемы, неконтролируемы или криминални, които не се обезвреждат и запръстяват, и до които е възможен достъп на хора и животни.

Количествата на образуваните отпадъци са големи, на сметищата се изхвърлят отпадъци от бита, растителни и животински отпадъци, строителни отпадъци и др..

Няма оползотворяване на отпадъците, разделно депониране, населението не проявява необходимата санитарна култура. Финансовите възможности на общината са ограничени и без външно финансиране не е възможно решаването на този проблем.

„Титан-Клиньр”- гр. Кърджали освен гр. Елена обслужва периодично и селата Руховци, Марян, Чакали, Костел, Палици, Беброво, Константин, Дрента, Годювци, Багалевци, Синджирци, Чукани, Пърчевци, Христовци, Младеново, Килъжевци, Лазарци, Блъсковци, Усои, Хъневци, Майтанеци, Търкашени, Марафелци, Титевци, Донковци, Гърдевци, Шилковци, Ср. Колиби, Вълчевци, Буйновци, Мийковци, Хъневци, Угорялковци, Илаков рът, Велковци. Всички останали села в общината са без организирано сметосъбиране. Извозването на отпадъците се извършва от собствениците им нерегулярно, поради което не може да се определи точното количество на изхвърляните отпадъци. Обезвреждането на отпадъците става единствено чрез складирането им. Организацията и контрола могат да бъдат определени като лоши и недостатъчни. Определянето на количествата ТБО става на

базата на средната норма за натрупване на ТБО за страната чрез окомерна преценка. В така определените количества се включват и търговските отпадъци и уличната смет.

Стопанисването на депата в община Елена е възложено чрез договор на „Титан-Клинър“- гр. Кърджали.

Депонирането на ТБО, строителните и промишлените отпадъци в гр. Елена се извършва на депо в местността „Поп Сотиров гроб“. Сметището е разположено на площ от 9.308 дка, в чист от естествени трайни насаждения терен. Основата му, както и околните терени в дълбочина са изградени от жълта глина. Самият терен, като се изключат неконтролирано натрупаните на него отпадъци, е най- висок в зоната на входа на гробището и преминава в ясно изразен наклон от 25-30 м. в северна и североизточна посока. Този терен има следните граници:

- западна - съществуващ горски път;
- южна - зоната на градското гробище;
- източна - свободен от отпадъци и растителност терен;
- северна - съществуващ горски път, северно от безименно дере;

На сметището в гр. Елена се депонират ТБО, промишлени и строителни отпадъци.

Понастоящем не е икономически изгодно и технически реализуемо общината да организира за цялата си територия извозването на отпадъците на едно централно депо.

В момента общината организира заграждане на депото, с което ще се ограничи свободния достъп на хора и животни до него. Съгласно санитарно- хигиенните изисквания то ще бъде оградено и с лесозащитен пояс, който ще предотвратява разпиляването на отпадъците и ще ограничи до голяма степен гледката на от градското гробище към сметището.

Всяко едно предприятие на територията на общината съхранява опасните си отпадъци на собствена територия. Някои предприятия ги обезвреждат на място /посредством изгаряне / и се извозват на сметището като промишлени отпадъци.

На съществуващото депо за битови отпадъци – гр. Елена до края на 2009 год. ще продължават да се депонират битови, строителни и производствени неопасни отпадъци

След края на 2009 год., съществуващото депо за битови отпадъци ще влезе в процедура на закриване. За закриването на депото и извършване на последващ мониторинг Община Елена ще разчита на евентуално външно финансиране.

Настоящото състояние на депото за битови отпадъци създава рискове за замърсяване на околната среда и за здравето на населението:

- а) замърсяване на подземните и повърхности води:

До момента не е констатирано замърсяване на подземните води, но както беше посочено и по- горе такъв риск съществува. Предпоставка за това са следните факти:

* депонирането на отпадъците е започнало без изграждане на долен изолиращ екран и системи и съоръжения за отвеждане и третиране на инфилтрационните води;

* няма изградени отводнителни канали и голяма част от атмосферните води от водосборната област попадат в сметищното тяло;

* коефициентът на филтрация на лъсовия хоризонт Кф е около 10^{-5} м/ сек. При изискване $K_f \leq 10^{-9}$ м/сек.

Положителни фактори в тази посока са голямата дълбочина на подпочвените води и свойствата на лъоса, чиято хоризонтална филтрация превишава вертикалната.

б) замърсяване на въздуха:

Съществува възможност за замърсяване на въздуха в района на депониране поради следните фактори:

* Няма изградена система за улавяне и отвеждане на отделящите се отпадъчни газове в резултат на разграждането на битовите и промишлени отпадъци;

* При спонтанно възникващите пожари се отделят токсични газове;

* Няма изградена ограда и лесозащитен пояс.

4.3. Изводи:

* Създадената в Община Елена система за събиране и транспортиране на битови отпадъци няма параметрите на съвременна и модерна организация за този вид дейност.

* Новото регионално депо за отпадъци ще даде основание да се счита, че системата за транспортиране на битови отпадъци ще претърпи съществени изменения.

* Отчетено е като недостатък неоптимизирането на събирането на отпадъците в малките населени места на общината, които трябва да бъдат обхванати от организирана система за събиране и транспортиране на битовите отпадъци;

* Като недостатък е, че до този момент не е организирано разделно събиране в Община Елена, както на рециклируеми отпадъци от нерещиклируеми, така и на опасни, строителни (генерирани при извършване на малки ремонтни работи) и др. видове отпадъци подлежащи на разделно събиране и предаване за рециклиране или повторно използване.

* Все още на територията на Община Елена съществуват терени, замърсени с отпадъци.

* Обществеността е недостатъчно информирана по проблемите, свързани с управлението на отпадъците. Необходимо е повишаване нивото на информираност и провокиране интереса на гражданите към проектите, предстоящи за реализиране на територията на общината

Проблемите свързани с експлоатацията на съществуващото депо и сметищата по населени места са:

* Липсват заграждения и ограничаване на достъпа от хора и животни;

* Ежедневно засипване с пръст на депонираните отпадъци, обезпечаващо анаеробното им разлагане е малко използвана технология, единствено по-редовно запръстяване се извършва на депото в гр. Елена;

* Липсват околоръстни канали, които да предотвратяват замърсяването на повърхностните води;

* Не се измиват и дезинфекцират специализираните транспортни машини и съдове за смет;

* Липсват дренажни системи и преградни съоръжения срещу разпиляването на леките фракции от отпадъците;

* Липсва мониторинг и контрол за замърсяването на компонентите на околната среда.

5. Други форми на обезвреждане:

На територията на община Елена не се прилагат други форми на обезвреждане на отпадъци.

6. Старите замърсявания:

Старите замърсявания на околната среда са резултат от несъобразени с изискванията за опазване на околната среда дейности. Замърсявания от такъв тип представляват трудно оценен риск, който може да причини значителни финансови загуби, както и да ограничи земеползването. Най – общо казано старите замърсявания се идентифицират чрез изменение в качеството на компонентите на околната среда (почва, повърхностни и подземни води, флора и фауна) до степен водеща до риск за човешкото здраве. Това състояние влошава комфорта на живот на живеещите хора и е потенциален източник на риск от замърсяване и зарази. Старите замърсявания, а и самите сметища, са сериозни замърсители на компонентите на околната среда. Причина за образуване на криминални сметища е високата тарифа на транспортни услуги у нас, имайки предвид, че отпадъците от строително-ремонтната дейност, градинските и др. вид отпадъци гражданите нормативно са задължени сами да ги транспортират до сметището. Именно тези отпадъци се изхвърлят навсякъде и са основният ни проблем. Такъв род отпадъци има почти до всяка контейнерова площадка. Тези замърсявания нарушават ландшафта, излъчват неприятни миризми и са потенциален източник на зараза, създават епидемиологичен риск, те замърсяват почвите и водните течения. Въпреки усилията на общинската администрация тези нерегламентирани сметища стават традиционни, а навиците на хората се оказват непреодолими. До този момент не са правени замервания на видовете замърсявания и на отделните газове от сметищата. Поради тази причина няма данни за замърсяванията, причинени от сметищата в общината, но навярно такива съществуват. Проблем за общината е въпросът за автомобилните гуми.

Основни решени проблеми:

- Разрешен е проблемът със събирането на отпадъците от черни и цветни метали. Същите се събират от лицензирани от Министерството на икономиката и МОСВ фирми, които ги предават директно за преработка или за износ извън България.

- Разрешен е въпросът със събирането, съхранението и транспортирането на отработените масла и отпадъчни нефтопродукти. Дейностите се извършват от фирми, които притежават, разрешение по чл. 37 от Закона за управление на отпадъците издадени от РИОСВ или от МОСВ.

- Решен е въпросът със събирането и временното съхраняване на излезлите от употреба моторни превозни средства от фирми притежаващи разрешение по чл. 37 от ЗУО и лиценз от Министерство на икономиката.

Горепосочените проблеми са решени принципно. Въпреки това недобросъвестни граждани си позволяват да изхвърлят отпадъци на неразрешени за целта места

7. Проблем с управлението на отпадъците:

Проблеми, които спешно трябва да намерят решение:

1. Постигане на договореност с общините В. Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Стражица, Златарица, Елена и намиране на терен за регионално депо, което да обслужва общините Изграждането на такова депо е залегнато в Националната програма за управление на отпадъците.

2. Предприемане на мерки за предотвратяване депонирането на промишлени и най-вече опасни отпадъци на градското сметище.

3. Създаване на адекватен административен потенциал за управление на отпадъците включително създаване на отдел „Екология, с експерти които да се грижат за спазване хигиенните норми от страна на гражданите и контрол на работата на фирмите занимаващи се с хигиенизирането.

4. Спешна задача е и създаването на технология за получаване на адекватна и точна информация за количеството и морфологичния състав на отпадъците в общината.

В този смисъл с помощта на френски специалисти по българо- френски проект финансиран от АДЕМЕ с ръководител Паскал Наким от Лион, Франция бе извършен първия етап от морфологичния анализ на отпадъците на територията на шестте общини членки на Сдружение „За чисти селища” – Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Елена, Златарица и Стражица.

Методология на пробовземане – МОДЕКОМ; три периода на пробовземане

- 26.04.2005г.- 20.05.2005 година;

- 14.11.2005г.- 23.11.2005година;

- Януари- февруари 2006 година;

Цел: Определяне състава, частта на опаковките и оползотворимите съставки в потока на битовите отпадъци.

Събиране на предварителна информация необходима за организирането на анализа.

1. Списък на населените места.

2. Брой на населението постоянно живеещи по населените места.

3. Определяне естеството на местообитаване според типа жилище/жилищни блокове и еднофамилни къщи, централни зони/.

4. Идентифициране на характерни за зоната на проучване събития, които могат да повлияят върху потока и състава на отпадъците.

5. Определяне на месечно и годишно количество на отпадъците по населени места.

Методология на пробовземането.

1. Разделяне на зоната на проучване на две зони в зависимост от големината на общините и типа население.

Зона А - градски тип (В. Търново, Горна Оряховица, Лясковец;

Зона Б - селски тип (Стражица, Елена, Златарица).

2. Разделяне на зоните на сектори- критерий броя на населението:

- градове над 10000 жители -60% от населението;

- градове от 1000 до 10000 жители -26% от населението;

- села от 100 до 1000 жители -13% от населението.

Реализиран I- ви етап от кампанията: 26.04.2005 год.- 20.05.2005 год.

* 28 проби-16 работни дни;

* 13 тона обработени отпадъци (1 проба = 500 кг. отпадък);

* Определяне количеството на пробите:

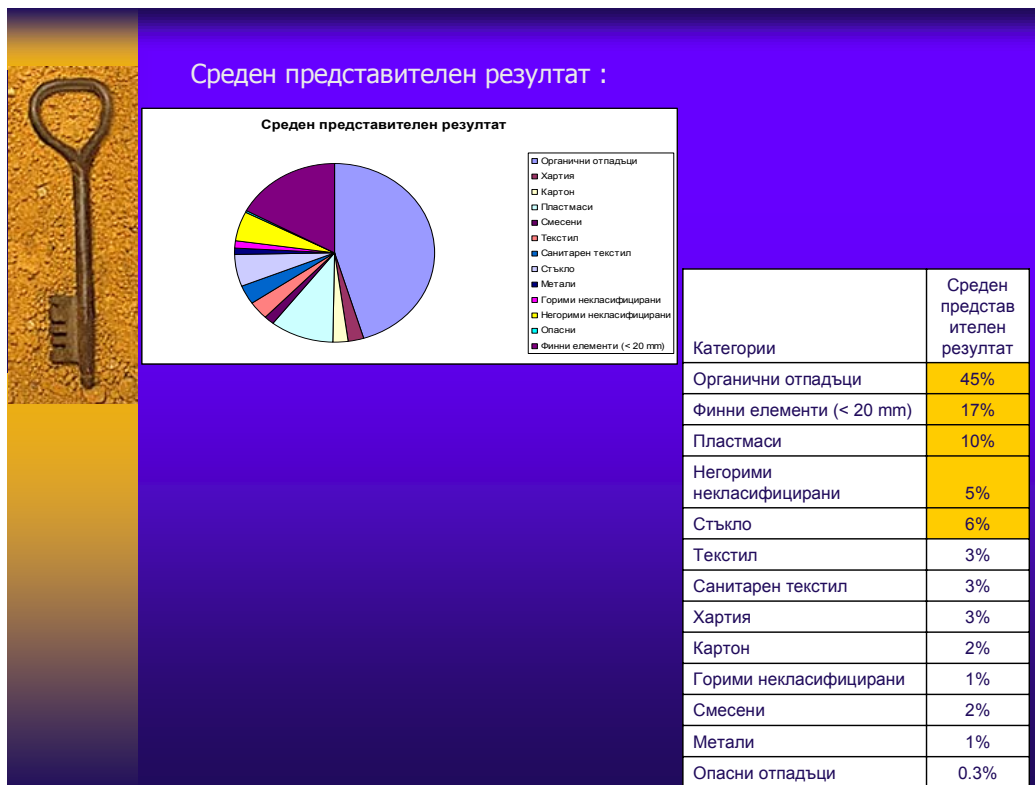
- градовете над 10000 жители 8 проби;

- градове от 1000 до 10000 жители- 10 проби;

- села от 100 до 1000 жители – 10 проби.

* Необходими човешки ресурси.

* Необходими материали (помещение, маса, контейнери, кантар до 500 кг. Ръкавици, маски).

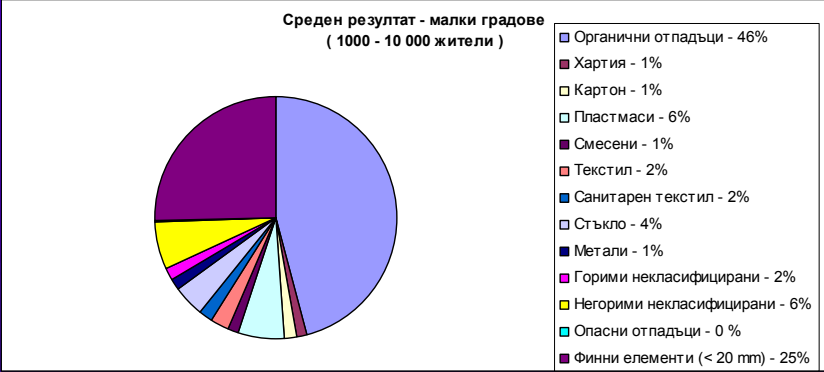
Среден представителен резултат :

КАТЕГОРИИ	ОБЩ	ГОЛЕМИТЕ ГРАДОВЕ Над 10 000 ж.	В.ТЪРНОВО	МАЛКИ ГРАДОВЕ 1000 – 10 000 ж.	МАЛКИ ГРАДОВЕ Е ЗОНА А	МАЛКИ ГРАДОВЕ Е ЗОНА В	СЕЛА / 100 – 1000 ж./	СЕЛА ЗОНА А	СЕЛА ЗОНА В
ОРГАНИЧНИ ОТПАДЪЦИ	45%	44%	39%	46%	50%	42%	51%	54%	48%
ФИННИ ЕЛЕМ. (< 20 mm)	17%	13%	13%	25%	23%	28%	19%	18%	20%
ПЛАСТМАСИ	10%	13%	17%	6%	6%	6%	6%	5%	7%
НЕГОРИМИ НЕКЛАСИ-И	5%	5%	1%	6%	5%	8%	7%	11%	3%
СТЪКЛО	6%	7%	8%	4%	5%	3%	4%	3%	6%
ТЕКСТИЛ	3%	4%	3%	2%	2%	3%	3%	2%	4%
САНИТАРЕН ТЕКСТИЛ	3%	4%	6%	2%	1%	2%	2%	2%	2%
ХАРТИЯ	3%	3%	4%	1%	1%	1%	2%	2%	2%
КАРТОН	2%	3%	4%	1%	1%	2%	2%	1%	2%
ГОРИМИ НЕКЛАСИ-И	1%	1%	1%	2%	2%	2%	2%	1%	2%
СМЕСЕНИ	2%	2%	2%	1%	2%	1%	1%	1%	1%
МЕТАЛИ	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
ОПАСНИ ОТПАДЪЦИ	0.3%	0.3%	0.3%	0.2%	0.2%	0.2%	0.2%	0.2%	0.3%

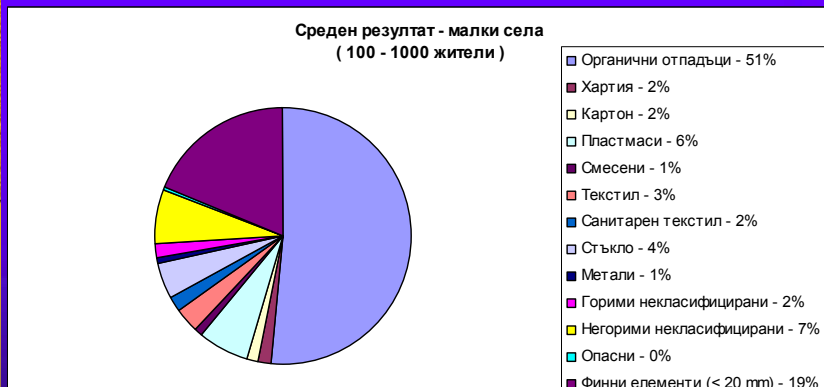
Среден резултат – малки села (от 100 до 1000 жители):

Среден резултат – малки градове (от 1000 до 10 000 жители):

Среден резултат – малки села (от 100 до 1000 жители):

Заклучение от реализираната първа кампания :

- 68% - възможни за оползотворяване (рециклиране + компостиране)
- 58% - възможни за компостиране (органични, хартия, картон, 50% финни)
- 15% - възможни за рециклиране (хартия, картон, бутилки PET и PEHD, стъкло, метали)
- 18% - опаковки

Развитието на община Елена като промишлен, туристически, транспортен, търговски и административен център обуславя в основна степен и значителни количества и видово разнообразие на генерираните отпадъци.

Във всеки дом се образуват огромно количество ненужни материали и изделия, които се изхвърлят, като при това се нарушава един от основните екологични закони – кръговратът на веществата в природата. Количеството на боклука непрекъснато нараства, а местата за изхвърлянето му стават все по- малко в резултат на което ние сме изправени на границата на криза относно оползотворяването и обезвреждането на отпадъците. Количеството на

боклуците нараства основно поради промяната в начина на живот на хората, използващи все повече опаковки. С непосредствената помощ на френски специалисти завърши първият етап от извършването на количествения и качествен анализ на отпадъците на територията на шестте общини членки на Сдружението „За чисти селища” където изследванията показват, че съставът на градските твърди отпадъци е както следва:

категории	среден представи телен резултат	среден представи телен резултат за големите градове	среден представителен резултат за В. Търново	среден резултат за малките градове 1000-10000ж.	среден резултат за малките градове от зона А	Среден Резултат За Малките Градове От зона В
Органични отпадъци	45%	44%	39%	46%	50%	42%
Финни елементи (<20mm)	17%	13%	13%	25%	23%	28%
пластмаси	10%	13%	17%	6%	6%	6%
негорими неклаифицирани	5%	5%	1%	6%	5%	8%
стъкло	6%	7%	8%	4%	5%	3%
текстил	3%	4%	3%	2%	2%	3%
Санитарен текстил	3%	4%	6%	2%	1%	2%
хартия	3%	3%	4%	1%	1%	1%
картон	2%	3%	4%	1%	1%	2%
горими неклаифицирани	1%	1%	1%	2%	2%	2%
смесени	2%	2%	2%	1%	2%	1%
метали	1%	1%	1%	1%	1%	1%
опасни отпадъци	0.3%	0.3%	0.3%	0.2%	0.2%	0.2%

1. Среден представителен резултат за големите градове обхваща населени места с повече от 10 000 жители. Представителен е за: гр. В. Търново (кв. „Триъгълника”, кв. „Бузлуджа” и две проби от гр. В. Търново- център), гр. Г. Оряховица (Г. Оряховица, кв. „Пролет”, гр. Г. Оряховица - център), гр. Лясковец (гр. Лясковец- център 110 л. и гр. Лясковец), Проби са взети от 1В1, 1В2, 1В3,1В4; 1Л1,1Л2,1Г1,1Г2;

2. Зона А за малките градове обхваща населени места от 1000 до 10 000 жители. Проби са взети от следните населени места: 1В5 (Дебелец- Килифарево), 1В6 (Ресен), 1Г3 (Долна Оряховица), 1Г4 (Поликрайще), 1Л3 (Джулюница).

3. Зона В за малките градове- проби са взети от следните населени места: 1С1 (Стражица - град зона 1) 1С2 (Стражица - град, зона2), 2Е1 (Елена – център), 2Е2 (Елена-квартал „Север”), 231 (Златарица- град).

категории	среден резултат за Малките села 100-1000ж.	среден резултат за малките села от зона А	среден резултат за малките села от зона В
органични отпадъци	51%	54%	48%
Финни елементи (<20mm)	19%	18%	20%
пластмаси	6%	5%	7%
негорими неклассифицирани	7%	11%	3%
стъкло	4%	3%	6%
текстил	3%	2%	4%
Санитарен текстил	2%	2%	2%
хартия	2%	2%	2%
картон	2%	1%	2%
горими неклассифицирани	2%	1%	2%
смесени	1%	1%	1%
метали	1%	1%	1%
опасни отпадъци	0.2%	0.2%	0.3%

4. Зона А - малки села - проби са взети от: 1В7 (с. Шемшево), 1В8 (с. Пчелище), 1Г5 (с. Правда), 1Г6 (с. Правда), 1Л4 (с. Драгижево);

5. Зона В - малките села - проби са взети от: 2С3 (с. Сушица), 2С4 (с. Сушица), 2Е3 (села изток), 2Е4 (села юг), 232 (с. Горско ново село). Процентът на отделните компоненти варира съществено в зависимост от неговия и от сезона.

Най - евтиният начин за обезвреждане на отпадъците е откритото депониране на сметището, начин който използваме при нас в община Елена. По този начин боклукът се изсипва на сметището, уплътнява се с машина и се засипва с пръст (табанира).

8. Подобряване управлението на отпадъците:

За да се изпълнят задачите на Националната програма по управление на отпадъците, относно изграждане на Регионално депо за твърди битови отпадъци общините Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Елена, Златарица и Стражица се обединиха в Сдружение „За чисти селища”.

Сдружението „За чисти селища” е регистрирано на 15.02.2005 година и неговата основна цел е обединяване на шестте общини Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Елена, Златарица и Стражица. Подцелите, които Сдружението си е поставило са:

1. Да разработва и актуализира стратегия, регионална програма за управление на отпадъците, обхващаща управление на ресурсите, инвестициите и средствата, и общи системи за управление на регионални и местни услуги по управление на отпадъците.

2. Да взаимодейства с МОСВ и МРРБ, за изпълнение на нормативните задължения и за съвместно определяне и решаване на общите проблеми в областта на околната среда.

3. Да представлява общите интереси на Сдружението пред правителствени организации, финансиращи институции, агенции за безвъзмездно финансиране, международни институции и да осигурява тяхната подкрепа. Дейността на Сдружението е обществено полезна и предмета на дейност се състои в опазване, защита и устойчиво развитие на околната среда на територията на шестте общини.

Средства за постигане на целите са :

1. Разработване и реализиране на регионална политика, стратегия, програма и пътища за реализацията за управление на отпадъците;

2. Определяне на основните технически и финансови данни, необходими за разработването на проекти; изготвяне на концепции и идейни проекти; набиране на информация за същността и управлението на проекти, техническо сътрудничество и консултации относно разработването на стратегии и програми за общите- членки съгласно нормативните изисквания и изискванията на донорите и частните финансиращи агенции.

3. Гарантиране на прозрачност, икономическа и екологична устойчивост на проектите, съгласно изискванията на финансиращите институции.

4. Управление на получените средства от донорни агенции, в съответствие с техните изисквания.

5. Разпределение по взаимно съгласие между общините- членки на общите разходи за регионалните услуги по отпадъците според броя на населението по актуални данни по постоянен и настоящ адрес.

6. Определяне и осигуряване на средствата за административно и финансово управление на Сдружението и дяловото участие на общините според броя на населението по актуални данни по постоянен и настоящ адрес в същото населено място.

Източници на средства на Сдружението са първоначална имуществена вноска в размер на 18000 лв. по 3000 лв. за всяка община учредител на Сдружението и годишен членски внос по 0.02 лв., спрямо актуалните данни на населението по настоящ и по постоянен адрес на всяка община, безвъзмездно финансиране, дарение и приходи от допълнителна стопанска дейност.

Допълнителната стопанска дейност може да бъде свързана единствено с основния му предмет, приходите от която се използват за осъществяване на целите на Сдружението. Стопанската дейност се извършва при условията и реда на Търговския закон, Закона за счетоводството и данъчните закони. Сдружението не разпределя печалба.

Органи на Сдружението са Общото събрание и Управителен съвет.

Върховен орган е Общото събрание. Заседанията на Управителния съвет се свикват и ръководят от Председателя. За заседанията на УС се води протокол в специална книга. Сдружението избира технически секретар. Сдружението избира Правила и ред за извършване на обществено полезна дейност.

За краткия период от създаването си, Сдружението има проведени 11 заседания, на които са проучени няколко варианта за преработка и оползотворяване на отпадъците, които се прилагат в европейската практика. Пред Сдружението са изнесени презентации на различни технологии и съоръжения за обезвреждане на отпадъците като например процеса ЕСОМ представена от британеца Рой Уоткин, инсталация за преработка на битови отпадъци на американската компания „Лайф Енерджи”, система за пакетиране на отпадъци- Холандия, технологията ОКСАЛОП- Франция и др. Кметовете на шестте общини са категорични в мнението си, че генерално трябва да промени посоката на действие в смисъл не депо, а модерна инсталация за обезвреждането на боклуците е необходима на този гъсто населен район. Знаейки, че няма да се ползват пари за такава инсталация от държавата и еврофондовете, те решиха да потърсят частно партниране, за да решат този проблем още повече, че задължително изискване на ЕС към страните членки е да се депонират предварително обработени и минимизирани отпадъци, така че България трябва навреме да се съобрази с това.

Кметовете на общините членки на Сдружението посетиха работещо предприятие за преработка на битови отпадъци чрез ръчно сепариране на отпадъците в гр. Хайфа и съвременно депо в гр. Бершеба – Израел, както и предприятие за преработка на отпадъци ОКСАЛОП гр. Лезе – Франция.

За да отговорим на изискванията на съвременното законодателство в областта на отпадъците е необходимо:

1. Снабдяване с програмен продукт, който дава възможност автоматично да се поддържа база данни, да се планират дейностите, и да се пресмята размерът на такса БО.

2. Оптимизиране на използването на постъпленията /от такса БО и поддържане на чистотата на населените места/ и получените средства от наложените санкции. Създаване на финансов механизъм за по- ефективно разходване на средствата и осигуряване на постъпления за поддържане на чистотата на населените места.

3. Консултативният съвет по опазване на околната среда, да подпомага общинското ръководство при планирането и развитието на дейностите по отпадъците и контрола по изпълнение на общинската програма по околна среда, (плануваните дейности по компоненти).

4. Създаване на нормативна база на общинско ниво, позволяваща ефективно санкциониране на нарушителите – длъжности, фирми, граждани, които замърсяват населените места или носят отговорността за нарушенията.

5. Създаване на структури, които да прилагат нормативните изисквания.

6. Регламентиране в общинските наредби за чистотата на населените места на конкретни длъжностни лица отговорни за почистването на всички публични места на територията на община Елена.

7. Подобряване на чистотата във всички населени места.

8. Поетапно почистване и закриване на старите замърсявания с отпадъци.

9. Поетапно закриване и рекултивация на сметищата по населени места. Общините са задължени в срок до 31 март 2005 година да изготвят и представят на РИОСВ В. Търново - План за привеждане на депото в съответствие с изискванията на Наредба 8 от 2004 година. Към настоящия момент всички общини от Сдружението имат одобрени от директора на РИОСВ планове, които в момента се изпълняват. В тези планове са включени всички

дейности по ангажиментите, постигнати от РБългария за прилагането на Директива 1999/31/ЕС. Тази директива предявява специфични изисквания за технологията по депонирането и екологосъобразното обезвреждане на отпадъците.

10. Създаване на механизми за функциониране на система за разделно събиране.

11. Създаване на условия за прилагане на европейското екологично законодателство в областта на ООС.

12. Подобряване на административния капацитет по прилагане на нормативните актове в областта на опазването на околната среда.

13. Повишаване на обществената култура и съзнание по проблемите на околната среда.

14. Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения чрез взаимодействие с НПО.

За постигането на устойчиво икономическо развитие на Общината, основен дял ще заема инвестиционната програма, която ще обхваща по- дългосрочен период с ясни приоритети и мерки за постигане на поставените цели.

В миналото са използвани за сметища терени най- често долини, кариери, заблатени низини, които се запълват с боклуци без всякакви мерки на предпазване от замърсяване. Това са отмиване на веществата от боклуците и замърсяване на грунтовите води, образуване на метан и пропадане на земята. Най- сериозният от тях е замърсяването на грунтовите води. При просмукването на водата през каквото и да е материал в нея обикновено се разтварят и изнасят различни химични вещества. Когато такава вода премине през необработените отпадъци, се образува особено отровен филтрат, в който с остатъците от разлагачата се органика присъстват и желязо, олово, живак, цинк и други материали от ръждаващи консерви, използвани батерии и други ел. прибори при това подправено с оцветители, пестициди, миешки препарати и др. химикали. Замърсената вода попада директно в подземните хоризонти. Замърсените грунтови води са заплаха за здравето на човека и почистването им може да излезе много по- скъпо като следствие от евтиния способ на зариване на боклуците. В зарития боклук няма достъп на кислород, разлагането на отпадъците е анаеробно, при което се отделя биогаз, 2/3 от чиито състав е лесно възпламеним метан.

Новите депа трябва да се изграждат на високи места с дълбоко залягане на грунтовите води. По периферията на сметището трябва да бъдат монтирани тръби за събиране на замърсената вода, а неговото дъно следва да се покрие с водонепроницаем слой- глина и стъкловакна с дебелина не по- малка от 20-30 см. Върху него се нарежда слой чакъл и пръст с дебелина 20 см и най- отгоре слой от порест грунд. По този начин замърсената вода, достигайки водонепроницаемия слой, се стича през чакъла в система от колектори, които я отвеждат в резервоар за събиране, където тя се очисти. Слой от чакъл служи и за отвеждане на образуващия се метан. По периферията на сметището се правят мониторингови сондажи за периодичен контрол на качеството на грунтовите води.

Стойността на зариването на отпадъците непрекъснато расте, тъй като непрекъснато нарастват екологичните изисквания към това. За да се реши проблема е необходимо рециклирането на отпадъците да заема едно от най- важните неща в системата за управление на отпадъците на територията на нашата община. Още повече, че се очаква приемането на закон за задължителното рециклиране.

В световната практика се използват много методи за управление на отпадъците.

Община Елена е ориентирана към постепенно въвеждане на система за управление на отпадъците, която да осигури минимално влияние върху околната среда като:

1. Организирано събиране от всички населени места в общината.
2. Изграждане и експлоатация на инсталация за обезвреждане и оползотворяване на отпадъците.

Факти:

* Всеки българин генерира годишно около 500 кг. твърди битови отпадъци- за сравнение средният жител на Западна Европа около 550 кг. въпреки разликите в жизнения стандарт.

* В България всяка година се натрупват 12 млн. тона боклуци.

* Само 30 предприятия у нас създават 97% от опасните отпадъци, които тровят България.

Съгласно Закона за управление на отпадъците (ЗУО) – ДВ бр. 86/2003 г. Програмата за управление на дейностите по отпадъците разглежда посочените в чл. 2, ал. 1 от ЗУО видове отпадъци, а именно:

- * Битови отпадъци (БО) ;
- * Строителни отпадъци (СО) ;
- * Производствени отпадъци (ПО) ;
- * Опасни отпадъци (ОО) .

Битови отпадъци.

„Битовите отпадъци” са отпадъците, които се получават в резултат на жизнената дейност на хората по домовете, в административните, социалните и обществените сгради. Към тях се приравняват и отпадъците от търговски обекти и съпътстващи производството занаятчийски дейности, обекти за отдих и забавления, когато нямат характер на опасни отпадъци и в същото време тяхното количество или състав няма да попречи на третирането им съвместно с битовите.

Източник на данни за битовите отпадъци е Общинската администрация, в чиито функции е дейността по тяхното управление. Количеството на събираните отпадъци се оценява косвено, по разчетен път, на база на транспортните документи. Липсата на кантари на съществуващото депо затруднява точното определяне на количествата отпадъци, постъпващи за депониране.

Системата на събиране и извозване на отпадъците е смесена.

Битовите отпадъци се складираат в съдове за смет на изградени специални контейнерови площадки по схема определена от комисия назначена със Заповед на кмета на общината. Периодичността и границите на събиране на отпадъците се определя всяка година със Заповед на кмета на Общината по реда на изискванията на Закона за местните данъци и такси. На организирано сметосъбиране и сметоизвозване е обхванато около 50% от населението на общината.

Сметосъбирането, сметоизвозването и обезвреждането на битовите отпадъци се извършва от „Титан – Клинър”- ООД гр. Кърджали, чиито дейности се финансират от такса „битови отпадъци”.

Прието е, че населението на Община Елена ще намалява със средния темп за страната, съобразно прогнозата, съдържаща се в Програмата за прилагане на Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъци. Процентното изменение в числеността на населението за гр. Елена и останалите населени места в общината ще бъде еднакво.

Въпреки прогнозираното намаление на населението, оценявайки очаквания икономически растеж, повишаването на доходите и потреблението в домакинствата се очаква нарастване на количествата на образуваните битови отпадъци.

Основен показател при дефиниране на количествата генерирани битови отпадъци е съответната норма на натрупване, показваща количеството отпадък, което се генерира от един човек за една година (m^3 / жител за една година)

В таблица 1.1 са дадени ориентировъчни диференцирани норми на натрупване на битови отпадъци за отделните сгради с обществено предназначение, търговски и културно-битови обекти, училища и др.

Таблица 1

	Обекти	Норми на натрупване на битови отпадъци				Обемно Тегло кг/ m^3
		средногодишни		среднодневни		
		кг	л	кг	л	
	Болница – 1 легло	230	700	0,63	1,9	330
	Поликлиника – 1 място	-	-	0,1	0,4	250
	Хотели – 1 място	80	400	0,22	1,1	200
	Общежитие – 1 място	100	330	0,28	0,93	300
	Детска градина, ясла – 1 легло	70	235	0,19	0,78	300
	Училище – 1 ученик	20	90	0,06	0,3	320
	Институти, техникуми-1 учащ	26	120	0,09	0,4	220
	Театри, кина - 1 място	20	90	0,06	0,3	220
	Учреждения – 1 служащ	50	250	0,14	0,7	200
	Ресторант- 1 блюдо	-	-	0,06	0,2	300
1.	Стол – 1 блюдо	-	-	0,03	0,1	300
2.	Магазини за хр.стоки-1 m^2 площ	120	460	0,33	1,27	260
3.	Магазини за промишлени стоки-1 m^2 пл	30	150	0,08	0,4	200
4.	Шивашко ателие – 1 работник	100	250	0,27	0,68	400
5.	Складови помещения-1 m^2	35	70	0,09	0,19	500
6.	Пазар- за 1 m^2 площ	18	36	0,06	0,12	500

Забележка: В количествата отпадъци от болници и поликлиники не влизат специфичните болнични отпадъци (инфектиран материал, отпадъци от хирургически отделения и др.), които се изгарят в инсинератори. Таблица 1.1 се използва при прогнозни оценки в случай, че няма достоверни данни за годишните количества отпадъци.

Общите норми на натрупване се използват при планиране на работата и необходимите средства за третиране на битовите отпадъци, за определяне на необходимата транспортна техника и за оразмеряване на проектираните съоръжения за тяхното обезвреждане. Общите норми са годишни и средноденонощни, като годишните се използват при определяне на мощността и производителността на съоръженията за обезвреждането или преработката на отпадъците, а средноденонощните – за оразмеряване на транспортните средства и оборудването за събирането и кратковременното съхранение на отпадъците.

Нормата на натрупване зависи от следните фактори:

- а) степен на благоустрояване на сградите (отоплителна система, наличие на електрически печки, водопровод и канализация, наличие на сметопроводи);
- б) големината на населеното място;
- в) вида на използваното гориво при местно отопление;
- г) културата при производство на предмети;
- д) културата в търговията;
- е) развитие на заведенията за обществено хранене и битовите услуги;
- ж) използване на разделното събиране на отпадъците;
- з) климатичните условия;
- и) жизнен стандарт на населението.

При централно отопление и използване на газови или електрически печки се изключва възможността за отпадане на пепел и сгурия, а също така и на възможността за изгаряне на горимите части на отпадъците, съставляващи от 15 до 50 % при местното отопление. Това увеличава количеството на леките съставящи (хартия, пластмаса) и обема на отпадъците, а намалява обемното тегло.

Големината на населените места също влияе на нормата на натрупване.

При по-големите градове тя е по-голяма, което се дължи на по-добрата благоустроеност и сравнително по-високия стандарт.

При местно отопление, отпадъците са в зависимост от използваното гориво, като при използване на дърва отпадъците не превишават 2-3 % от тяхното тегло; при антрацит- 10-15% и при лигнитни въглища до 25-30% от теглото им.

Нормите на натрупване на битовите отпадъци се определят периодично, но не по-рядко от 1 път на пет години. Продължителността на проведените замервания се приема: при ежедневно транспортиране- в течение на 7 дни, при извозване през 1-2 дни- по 10 дни в месеца.

Нормата на натрупване на битови отпадъци за един човек в денонощие, в обемни показатели, се получава като се раздели целия обем на изхвърляните отпадъци от дадения обект на броя на разчетните единици и дните между транспортирането на отпадъците.

Теглото на натрупаните отпадъци се определя от разликата в теглата на натоварената и разтоварената машина при теглене на автомобилен кантар. При необходимост от планиране на дейности в областта на управление на отпадъците се прогнозира тяхното количество, въз основа на прираста на населението и нормата на натрупване. Прирастът на населението е съобразно демографските прогнози, а нормата на натрупване може да се определи по формулата:

$$b_n = \frac{b}{1 + e^{-ax}}$$

където:

b_n – нормата на натрупване за n-та година;

b – максималната възможна стойност / ординатата на асимптотата, равна на b_n при $n \rightarrow \infty$ по логистичната крива/ на нормата. Приема се $5 \text{ м}^3/\text{жит.}/\text{год.}$,

e - основа на натуралните логаритми;

a - показател, равен на bn при $n = 0$;

x - коефициент, показващ темпа на нарастване на показателя, зависещ от местните условия;

n - периода, за който се изготвя прогнозата, в години

Обикновено годишния темп на нарастване на отпадъците е 3-8 %. С оглед на условията в нашата страна, може да се приеме $x \leq 0,05$.

Когато няма измервания за нормата на натрупване за даденото населено място или регион, могат да се използват данните от Таблица (1.2)

Таблица 1.2

№	Населени места с население в хиляди жители	Примерни норми за натрупване на битови отпадъци в $\text{м}^3/\text{жител}$ за една година				
		2000г.	2005г.	2010г.	2015г.	2020г.
1.	До 1	0,56	0,64	0,73	0,81	0,87
2.	От 1 до 10	0,61	0,69	0,77	0,83	0,90
3.	От 5 до 10	0,98	1,08	1,17	1,25	1,32
4.	От 10 до 25	1,08	1,20	1,30	1,38	1,46
5.	От 25 до 50	1,12	1,27	1,35	1,42	1,50
6.	От 50 до 100	1,23	1,40	1,49	1,55	1,60
7.	От 100 до 150	1,32	1,48	1,57	1,64	1,67
8.	От 150 до 250	1,49	1,67	1,79	1,85	1,90
9.	От 250 до 300	1,65	1,83	1,95	2,02	2,05
10.	Над 300	1,81	1,98	2,05	2,10	2,13

От проведените досега изследвания, за основна част от общините нормата на натрупване се движи между 0,5 и 2 кг/жит/ден.

От проучване, извършено през четирите сезона на 2001 г., в рамките на проект за оптимизиране на системите за събиране и транспортиране на отпадъците в регионите на Созопол, Перник, Монтана, Севлиево, Русе и Силистра са установени норми на натрупване и обемно тегло, посочени в таблица 1.3

Таблица 1.3

Показател		Брой на жителите на населеното място			
		До 3000	От 3000 до 25000	От 25000 до 1000000	Над 1000000
Норма на натрупване	кг/ж/ден.	0,40-0,50	0,90-1,00	1,05-1,15	1,15-1,25
	кг/ж/ден.	150-180	330-365	380-420	420-455
	l/ж/ден.	1,05-1,45	2,30-2,85	3,10-3,85	3,95-5,00
	м ³ /ж/год.	0,40-0,55	0,85-1,05	1,15-1,40	1,45-1,80
Обемно тегло	кг/м ³	340-380	350-390	300-340	250-290

За предварително определяне на количествата на отпадъците могат да се ползват стойности за норма на натрупване по данни от проведени изследвания в страната или по литературни данни. Но за гарантиране успешното реализиране на проекти в областта на управление на отпадъците от съответните населени места е необходимо да се извършат целогодишни реални наблюдения за норма на натрупване и състав на отпадъците.

Нарастването на количеството на отпадъците може да се приеме в размер до 20 % от нарастването на brutния вътрешен продукт за съответната година. Независимо от горния анализ трябва да се подчертае, че количествата на образуваните битови отпадъци ще нарастват в резултат на очаквания икономически растеж, повишаването на доходите и потреблението в домакинствата.

Начини и съоръжения за третиране или безопасно съхранение на отпадъци-Депониране. Определения.

„Депониране на отпадъци е метод, при който не се предвижда последващо третиране на отпадъците и представлява складиране на отпадъци за срок, по-дълъг от 3 години- за отпадъци, предназначени за оползотворяване, и една година – за отпадъци, предназначени за обезвреждане, по начин, който не представлява опасност за човешкото здраве и околната среда.”

* „Депа за отпадъци” – съоръжения за обезвреждане на отпадъци, които се намират върху земята или под земята, включително тези на територията на предприятията (депа, в които причинителят на отпадъци ги обезврежда непосредствено до мястото на образуването им).

* „Стари замърсявания” – идентифицират се чрез изменения в качеството на компонентите на околната среда (почва, повърхностни и подземни води, флора и фауна) до степен, водеща до риск за човешкото здраве в резултат от:

- Изоставени неорганизирани сметища (струпуване на всякакъв вид отпадъци, най-вече битови и строителни) около населените места;
- Промислени отпадъкохранилища с изчерпан капацитет или неконтролирано съхраняване на производствени и опасни отпадъци;
- Силно замърсени промислени площадки, действащи или изоставени;
- Промислени аварии.

„Наръчник за оценяване и третиране на стари замърсявания в България” – издание МОСВ – 2001 год.

Депонирането на отпадъци остава основния метод за обезвреждане на отпадъци в страната, и в частност на Община Елена, което е породено от една страна от ниската цена на земята, а от друга – поради необходимостта от високи инвестиционни капиталовложения в алтернативни съоръжения за обезвреждане на отпадъците – инсинератори.

9. Разработване и прилагане на модерна, многофункционална система за събиране и транспортиране на битови отпадъци:

Разширяване на обхвата на общинската система за организирано събиране и транспортиране на отпадъци и включване на по- малките населени места е основна задача на общинската политика по управление на отпадъците. Развиването на тази система ще се извършва паралелно с въвеждането на системи за разделно събиране

Система за събиране на битови отпадъци ще се развива в зависимост от плътността на населението, количествата генерирани отпадъци и плановете за развитие на инфраструктурата. Усилията на общинските администрации ще бъдат насочени към:

- * Обхващане на всички населени места в системите за сметосъбиране и сметоизвозване;
- * Осигуряване на съвременни контейнери за събиране (включително разделно) на отпадъците и съответното транспортно оборудване;
- * Оптимизиране на честотата и маршрутите за събиране и транспортиране на битови отпадъци;
- * Въвеждане на практики и системи за разделяне на рециклируеми материали, биоразградими отпадъци, едрогабаритни отпадъци;
- * Информизиране на обществеността.

10. Разработване и прилагане на системи за събиране на опасни отпадъци:

Отчита се необходимостта от съществено подобряване на съществуващите практики за управление на масово разпространени опасни отпадъци като батерии, оловно – кисели акумулатори, отработени масла, луминесцентни лампи и части от излезли от употреба МПС. Условието за тяхното събиране, съхранение и третиране трябва да бъдат подобрени значително, за да се достигнат действащите технически стандарти.

Съгласно Националната програма за управление на дейностите по отпадъците компетентните органи трябва да пристъпят към преценка на издадените разрешения за събиране и последващо третиране на опасни отпадъци. Целта на тази преценка ще бъде да се гарантира, че всеки притежател на разрешение има в наличност необходимото качествено техническо оборудване, транспортни средства и квалифициран персонал, които да му позволяват да събира и третира отпадъците, без да се допуска увреждане на човешкото здраве и околната среда.

11. Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците:

Внедряването на системи за събиране на опасни отпадъци от бита (батерии, акумулатори, луминесцентни лампи, малограмажни химически отпадъци, лекарства и др.)

ще намали общото количество на опасни вещества, съдържащи се в потока на битовите отпадъци.

Обезвреждането на отпадъците следва да бъде извършвано без риск за човешкото здраве и околната среда. Към момента на изготвяне на програмата депонирането е основен метод за обезвреждане на отпадъци не само на територията на община Елена, но и в цялата страна.

Позицията на България по преговорите за глава „Околна среда” предвижда за съществуващите депа, които ще бъдат закрити до присъединяването ни в ЕС, да не се прилагат изцяло изискванията за повърхностно запечатване (т.3.3 от Анекс 1 от Директива 1999/31/ЕС, респективно т. III от Приложение №2 към Наредба №8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци) при условие, че не се допуска риск за човешкото здраве и околната среда. Съществуващите депа, които не съответстват на изискванията и не са закрити до 2007г. следва да бъдат закрити до 16.07.2009г., като в тези случаи се прилагат изцяло изискванията за повърхностно запечатване на депата. (Писмо от МОСВ с изх. №05-08-2247/04.09.2003г.)

Осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците:

Осигуряването на достатъчна и достоверна информация за образуването, съхранението, оползотворяването и обезвреждането на отпадъци е необходимо условие за осигуряване на планиране и контрол на дейностите по управление на отпадъците.

12. Работа с обществеността:

Участието на обществеността в процеса на управление на отпадъците в настоящия момент е слабо изразено. То се свежда до проявяването на активност предимно в подаването на сигнали и оплаквания, свързани със събирането и извозването на битовите отпадъци, както и изхвърлянето на такива на неорганизираните за целта места.

Всеобщо е впечатлението на гражданите, че дейността по събирането и извозването на отпадъците е подценено от общината, не се заделят необходимите средства и не се полагат необходимите грижи в тази област. В същото време обществеността проявява безотговорно отношение по този въпрос. На лице е ниска екологична култура, това се изразява в замърсяването на обществените места- улици, площадки, паркове и др. с битови и строителни отпадъци. Замърсени с отпадъци са и пасищата, поречията на водните течения, местата покрай пътищата и историческите местности.

Обществеността не оказва необходимото съдействие за намаляване на образуваните отпадъци. Гражданите са на мнение, че някой друг трябва да се занимава с почистването, защото те плащат за това и могат безнаказано и безразборно да замърсяват.

Това налага необходимостта от продължителни образователни програми на всички нива, рекламни и информационни материали за повишаване на екологичната култура.

Достъпът до информация, повишаването на културата на обществото, участието му при вземане на решения и привличането му като партньор в процеса на управление на отпадъците е ключов момент, предопределящ до голяма степен успешната реализация на програмата.

Информирание и проучване на мнението на обществеността.

* Системно информирание на обществеността чрез местните медии за всички предстоящи действия, програми и проекти, касаещи управлението на отпадъците.

* Издаване и разпространение на информационни материали за популяризиране на предприетите действия.

Обучение на обществеността.

* Организиране на посещения на обекти, съоръжения и инсталации свързани с третирането на отпадъците от ученици, студенти и членове на младежки клубове.

* Подготовка и разпространение на материали насърчаващи минимизирането, рециклирането и оползотворяването на отпадъците и повторната употреба на опаковките.

* Подготовка на материали за обучение за пряко участие в разделното събиране на отпадъците, чрез онагледяване на процесите.

* Организиране на акции за пролетно и есенно почистване и озеленяване на районите в и около училищата и детските градини.

* Провеждане на конкурси в различни области на изкуството за творби свързани с управлението на отпадъците.

* Подготовка на материали за вредата от опасните отпадъци от бита.

Въвличане на обществеността в участие в процесите.

* Провеждане на обществено обсъждане на програмата за управление на отпадъците.

* Създаване на обстановка на партньорство между бизнеса, обществеността и общинската администрация за по-ефективно решаване на проблемите.

* Привличане на обществеността за участие в различни инициативи за почистване на града.

* Подобряване на работата между общинската администрация и неправителствените организации в областта на управление на отпадъците.

* Повишаване на взаимодействието с медиите;

- своевременно отразяване на кампаниите проведени с участие на обществеността;

- своевременно отразяване на действията на общината по приоритетни проекти свързани с управлението на отпадъците.

Управление на специфични потоци отпадъци, в съответствие с изискванията на националното законодателство:

Луминисцентни лампи:

Към настоящият момент излезлите от употреба лампи се съхраняват разделно в специализирани съдове.

Третирането и транспортирането им ще се извършва съгласно Наредбата за изискванията за пускане на пазара на луминисцентни и други лампи, съдържащи живак, и за третиране и транспортиране на излезли от употреба луминисцентни и други лампи, съдържащи живак, приета с Постановление на МС №260 от 05.12.2000г. Съгласно чл.5 от Наредбата дейностите по събирането, съхраняването, преработването и/или обезвреждането на излезли от употреба лампи се извършват от лица, притежаващи разрешение за дейности по управление на отпадъци по чл.37 от Закона за управление на отпадъците /ЗУО/.

Батерии и акумулатори:

Предвид значителните количества на произведените и внасяните в страната оловно-кисели акумулатори, подобряването на съществуващите системи за събиране и рециклиране на тези отпадъци ще бъде един от основните приоритети за периода на прилагане на ОПУДО.

Усилията ще бъдат насочени към подобряването на практиките за събиране и намаляването на рисковете за околната среда, произтичащи от неправилно съхранение и третиране на електролита от акумулаторите.

Предвижда се поэтапно създаването на схеми за събиране на малки батерии. Националната програма за управление на дейностите по отпадъците предвижда възможности да бъдат финансирани пилотни проекти за въвеждане на такива схеми на общинско ниво.

Прилагането на задължително обратно приемане в местата за продажба и реализация на периодични кампании за събиране, ще бъдат използвани за постигане на по-високи нива на събиране на негодни за употреба батерии.

Решение № 59/17.07.2001 г.

ОТНОСНО: Определяне на места за поставяне на съдове за събиране на луминисцентни и други лампи, съдържащи живак в съответствие с Наредбата за изискванията за пускане на пазара на луминисцентни и други лампи, съдържащи живак и за третиране и транспортиране на излезли за употреба луминисцентни и други лампи, съдържащи живак.

Решение № 60/17.07.2001 г.

ОТНОСНО: Определяне на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори, в съответствие с Наредбата за изискванията за производство и пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори.

Излезли от употреба МПС:

Прилагането на екологосъобразна система за управлението на излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС) ще бъде допълнително затруднено през следващите години, поради вноса на голям брой автомобили втора употреба и дългия срок за използване на МПС.

Автомобилите ще се събират в площадките за временно съхранение, на територията на съответната община, и след това ще бъдат предавани в центровете за разкомплектоване, които ще бъдат съоръжени със специализирани инсталации за демонтаж.

Отработени масла:

Съдържащите се в маслата опасни вещества, създават опасност за замърсяване на околната среда. Предотвратяването на тези вредни последици следва да се постигне чрез системи и адекватен контрол на материалните потоци и отделяните емисии.

Необходимо е въвеждането на ефективна система за контрол, включваща издаването на разрешения, прилагането на унифицирана документация за удостоверяване на предаването и приемането на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти.

Регенерирането на отработени масла е с по- висок приоритет пред използването им като гориво.

Решение №58/17.07.2001 г.

ОТНОСНО: Определяне на места за смяна на моторни масла, в съответствие с Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти.

Отпадъци от опаковки:

Опаковането играе важна роля в съвременното производство и предлагане на различни стоки, материали и продукти, което води след себе си до образуване на големи количества отпадъци в домакинствата, търговската сфера, администрацията и промишлеността.

Реализирането на тази цел може да се осъществи посредством:

- Намаляване на количеството на генерираните отпадъци от опаковки;
- Увеличаване на дела на опаковките, които се използват многократно;
- Нарастване на количествата оползотворявани и рециклирани отпадъци от опаковки.

Отпадъци от хуманната медицина:

Независимо от факта, че болниците и другите здравни заведения са отговорни за безопасното управление на образуваните отпадъци в резултат на тяхната дейност, считаме за нужно тези отпадъци да бъдат засегнати в ОПУДО поради немалкото си количество, рисковете, които крият за човешкото здраве и необходимостта от прилагане на специфични методи за тяхното третиране. Компетентни да осъществяват контрол по управление на отпадъците от хуманната медицина са Министерството на здравеопазването и РИОКОЗ Велико Търново.

В националната програма за управление на дейностите по отпадъците и Националния план за управление на отпадъците от лечебните заведения приоритет е изграждането на 6 съоръжения за дезинфекция на отпадъците /автоклавни съоръжения/.

III. СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ:

Депо за отпадъци:

Европейската комисия е утвърдила проект за изграждане на 54 регионални депа за обезвреждане на битови отпадъци, на територията на Република България, следвайки регионалния принцип.

Нашият регион е избран като потенциален бъдещ ИСПА проект „Регионално управление на отпадъците- В. Търново” на Сдружение „За чисти селища” между общините Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Елена, Златарица, Стражица, 75% от средствата за изграждането са осигурени по линия на предприєдинителните фондове на Европейския съюз- програма ИСПА.

Програма ИСПА отпуска под формата на гранд средства, насочени към финансирането на мярката - Номер на мярката: 2000/BG/16/P/PE/002.

Мярката отговаря изискванията на следните Директиви на Европейския съюз:

- Рамкова Директива за отпадъци 75/442 поправена с Директива на ЕС 91/556;
- Директива на ЕС за опасни отпадъци 91/689;

- Директива на ЕС за депа за отпадъци 1999/31.

Мярката ще постигне следните цели:

- затваряне и рехабилитация на някои от най-старите и замърсени депа за отпадъци;
- възстановяване на площи, използвани за депониране на отпадъци;
- подобряване състоянието на околната среда в региона;
- подобряване здравето на хората, живеещи в общините, обслужване от депата;
- подобряване на мониторинга и контрола на Регионалното депо.

Въпреки, че ползите от тази мярка са трудни за количествено определяне, предполагаемите екологични и социални ползи са значителни и ще са следните:

- ще има значителни подобрения на околната среда и човешкото здраве на местно ниво чрез намаляване на екологичното замърсяване от твърди отпадъци;
- очаква се намаляване на замърсяването на подпочвените води и почвите, както и ограничаване на потенциалните щети върху биоразнообразието в региона.
- проекта ще помогне България да отговори на изискванията за присъединяване към ЕС, запознавайки се със законодателството на ЕС в областта на околната среда, и в крайна сметка ще има положително въздействие върху макроикономическия растеж.

Предложени са няколко терена за бъдеща площадка за изграждането на „Регионално депо” на Сдружение „За чисти селища” между общините Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Елена, Златарица и Стражица. Площадките, които са предложени са: Мерданя юг и Мерданя югоизток, които са слети и образуват една площадка, обозначена като № 8/9, на която са извършени геоложки, инженерно-геоложки и хидроложки проучвания от ГеоКомплекс ООД София по поръчка на МОСВ по реда на ЗОП, находище „Танова могила” в землищата на община Лясковец и терен в местността Корнежа около 300 дка, в землището на община Златарица.

Депонирането на битови и производствени неопасни отпадъци ще се извършва в общи клетки, а строителните отпадъци ще се депонират в отделна клетка. Дейностите по депонирането ще се извършват в следния технологичен ред:

- подготовка на клетката за депониране;
- разтоварване на отпадъците;
- разстилане на отпадъците;
- уплътняване;
- полагане на междинен изолиращ слой.

При достигане на проектното ниво на депото се изпълнява горния изолиращ екран.

Изграждането на депото ще се извършва и експлоатира съгласно изискванията на действащото законодателство.

IV. РЕШЕНИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОТПАДЪЦИТЕ:

Създаване на система за организирано сметосъбиране в кварталите и населените места на територията на община Елена.

Целта е да се въведе система за организирано сметосъбиране и сметоизвозване в населените места на територията на община Елена, която да бъде ефективна в екологично, санитарно-хигиенно и техническо отношение, както и съобразена със специфичния бит на населението в селските райони. Заедно с нейното въвеждане трябва да се въведе и система за разделно събиране на битовите, животинските, растителните отпадъци, пепелта и сгурията.

От друга страна системата трябва да бъде социално и икономически поносима, както за общината така и за обслужваното население, независимо, че преминаването към Регионално съоръжение за обезвреждане ще повиши разходите за транспортиране и инвестициите.

Изборът на технология за събирането и извозването на битовите отпадъци се определя в зависимост от следните фактори:

- етажност и плътност на застрояването;
- наличието, вида и състоянието на специализираните сметоизвозни автомобили и съдове за твърди битови отпадъци (ТБО).
- приетия начин за обезвреждане и други специфични фактори.

Основните технологии за сметосъбиране и сметоизвозване са три:

- със сменяеми съдове за събиране на ТБО – пълните съдове се заменят с празни и се извозват с подходящ контейнеровоз до Депото, където се изпразват;
- с несменяеми съдове- пълните контейнери се изсипват в сметосъбиращият автомобил и се връщат на мястото им.
- с използване на чували- пълните чували се изхвърлят в сметосъбиращият автомобил и се използват нови.

Организиране на система за разделно събиране на битови отпадъци на територията на гр. Елена.

Разделното събиране ще бъде насочено към отпадъците, които подлежат на рециклиране и за които съществуват мощности за преработка на територията на страната. Към момента това са хартиените и картонените отпадъци (ХКО), пластмасовите отпадъци, стъклените отпадъци и отпадъците от черни и цветни метали. Изискванията към събираните отпадъци, по- горе са както следва:

Хартиени и картонени отпадъци:

Според произхода и предназначението на хартиите и картоните, получените от тях отпадъци могат да бъдат групирани както следва:

* Отпадъци от вълнообразен картон, като транспортни опаковки (каси, кашони) с укрепващи и уплътняващи елементи- решетки, капаци и др.; други кутии и опаковки и съпътстващите ги включвания пак от вълнообразен картон; тави, капаци за комбинирани транспортни опаковки или палетизирани товари и други;

* Отпадъци от гладък картон (целулозен, от отпадъчна хартия- сив, от комбинирани влакнести материали, многослоен). Разпространен е основно като: картонени опаковки за хранителни продукти, бонбони, цигари, предмети за бита, инструменти и др., както и в полиграфията за корици на книги, тетрадки, папки и др.;

* Отпадъци от хартии за писане и печат- разпространени като: тетрадки, хартия за ксерокс, принтер, книги, списания, документация, нагледни материали и др.;

* Стари вестници;

* Опаковъчна хартия за торби- торби за цимент, строителни материали, брашно, хранителни продукти и др. с отстранени остатъци от товара и влагоизолиращи пластове от полиетилен или друг полимерен материал;

* Опаковъчна хартия за пликосе, пакетиране, обвиване и др. без наличие на нехартиени включвания, като фолийни материали от пластмаса или алуминий.

* Лят амбалаж- това са овоцеловите табла за яйца и други по- рядко срещани опаковъчни изделия от този материал.

Отпадъци от хартия и картон, които следва да бъдат изключени от организираното събиране са: силно замърсени или омазнени хартии, хартии и картони с пластмасово покритие, индигирани хартии, изолационни хартии. В началния етап хартиените чашки от безалкохолни напитки също ще бъдат изключени от системата.

Пластмасови отпадъци:

Основните видове отпадъци от пластмаси включват:

* Отпадъци от полиетилен (ПЕ) - ниска и висока плътност.

Полиетиленът се среща в две основни форми:

- като фолиен материал или изделия от фолио – фолио за оранжерии и др., термосвиваемо фолио за комбинирани транспортно опаковъчни единици (бутилирани течности или продукти, поставени върху това от вълнообразен картон и опаковани с термосвиваемо фолио), пликове, торби и др.;

- като твърд полиетилен (ниска плътност) - каси за опаковъчни течности в бутилки, кофички или буркани; бидони; туби; бутилки и др.

* Отпадъци от полиетилен терефталат (ПЕТ);

* Това са бутилките за безалкохолни напитки, преобладаващите бутилки за минерална вода, пластмасовите бутилки за бира и олио, пластмасови опаковки на препарати от битовата химия и др. Полиетилентерефталатът е прозрачен, безцветен или оцветен материал;

* Отпадъци от полипропилен (ПП);

* Среща се като фолиен материал (заместител на целофана) - използван за опаковка на бонбони, бисквити и други опакования; опакования с по - дебело фолио или като твърд материал- използва се за опаковки и опаковъчни изделия като бутилки, туби, бидони, капачки, каси, чаши; предмети за бита; играчки и др.;

* Отпадъци от полистирол (ПС);

* Полистиролът намира разпространение като: кофички за кисело мляко (с отделено алуминиево фолио), пластмасови чаши за еднократна употреба и др. Не е препоръчително събирането на екструдирани полистирол, предназначен за строителни цели, както и за укрепващи и уплатняващи форми при опаковането;

* Отпадъци от поливинилхлорид (ПВЦ);

Среща се като мек материал, влаган в някои изкуствени кожи, тапети за баня, изкуствен фурнир и др. и твърд ПВЦ при някои опаковки, строителни материали (тръби за ВиК); различни предмети за бита и др.

Проектът предвижда в началния етап разделното събиране да бъде насочено основно към отпадъците от полиетилен, за които има съществуващи мощности за преработка в страната и отпадъците от полиетилен терефталт. Предвид това системата следва да включва различните фолийни материали, празни пластмасови бутилки и кутии, торби и чували от полиетилен висока плътност.

Силно замърсените пластмаси, ненапълно изпразнени от съдържанието им опаковки, опаковките са опасни вещества и др. не следва да бъдат събирани отделно.

Стъклени отпадъци:

Събирането на стъклени отпадъци ще бъде насочено към различните стъклени опаковки. Желателно е предварително да бъдат отделени различните метални и неметални части (капачки, етикети).

Не се допуска разделното събиране на стъклени опаковки, неизпразнени (непочистени) от съдържанието им, както и на опаковки, в които са били съхранявани силно възпламеними или опасни вещества (разтворители, препарати за растителна защита и др.

Не следва да бъдат изхвърляни бутилки за многократна употреба, за които функционира система за събиране (изкупуване) в общината.

Метални отпадъци:

Металните отпадъци, образувани в домакинствата са предимно от повредени уреди, негодни за употреба метални изделия и предмети като: брави, панти, обков, пружини, оградни мрежи, домакински инструменти и множество други; дефектирани части от инвентар и техника; метални опаковки от бира, консервни кутии, капачки, дебели фолийни материали и други.

Не се допуска събиране на метални опаковки, използвани за опаковане на опасни отпадъци - предимно киселини, основи, препарати за растителна защита или за борба с вредни насекоми, някои лекарствени средства и др.

Металните опаковки трябва да са почистени и да не съдържат остатъци.

За едрогабаритните отпадъци, които не могат да бъдат поставени в контейнерите, ще бъде създадена общинска система за разделното им събиране.

Техническо и организационно решение за разделно събиране и транспортиране на ТБО:

Разделното събиране може да бъде организирано пилотно в общинския център – гр. Елена и да е насочено единствено към отпадъците, за които съществуват мощности за преработка в страната. Към момента това са ХКО, пластмаси, стъкло и метали. Предвижда се събирането на отпадъците за рециклиране да става при източника на генериране (домакинството) в разноцветни чували:

- син- за хартия и картон;

- жълт- за пластмаса;

- зелен- за стъкло;

- черен- за нерестицируеми отпадъци, които след напълване ще се изхвърлят в съдовете за събиране на отпадъци. Всички разделно събрани отпадъци, поставени в различните по цвят чували се изхвърлят в общ контейнер.

Предимствата на избрания вариант за разделно събиране на отпадъците са:

- той е икономически рентабилен т. к. използва наличния контейнерен и автомобилен парк на фирмата концесионер и не се нуждае от допълнителни инвестиции и разходи.

- дава възможност за мобилност при разширяване на обхвата, както на видовете разделно събрани отпадъци- добавят се допълнителни и различни по цвят чували, така и на системата - обхващане на търговските обекти, учрежденията, стопанските субекти, а в по-дългосрочна перспектива и населените места на територията на цялата община.

V. ПРИОРИТЕТИ НА ОБЩИНА ЕЛЕНА:

Приоритетите са включени в краткосрочния, средносрочния и дългосрочния план за действие на общинската администрация както следва:

Краткосрочен план - до края на 2006 г.

1. Създаване на Регионален съвет за интегрирано управление на отпадъците.
2. Изграждане на система за организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци в кварталите и населените места на територията на Община Елена не обхванати към момента.
3. Организиране на система за разделно събиране на битови отпадъци в град Елена.
4. Започване на процедура по изграждането на инсталация за сепариране и компостиране на отпадъци.
5. Изготвяне на програма за работа с обществеността и подрастващите по проблемите на управлението на отпадъците.
6. Подпомагане на екипа, изготвящ методиката за калкулиране на такса битови отпадъци.

Средносрочен (четиригодишен) план- до края на 2009 г.

1. Въвеждане в експлоатация на „Регионално депо за битови отпадъци между общините Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Елена Златарица и Стражица.
2. Оптимизиране на системата за разделно събиране на битови отпадъци в град Елена.
3. Въвеждане и оптимизиране на системата за събиране на строителни отпадъци, след проучване на възможности за използване на строителните отпадъци за целите на пътното строителство и др. начини за оползотворяването им (максимално намаляване на количеството строителни отпадъци постъпващи на депо).
4. Въвеждане на система за събиране на едрогабаритни отпадъци от бита – излезли от употреба битови домакински уреди, електронна техника и др.
5. Изграждане и въвеждане в експлоатация на инсталация за сепариране и компостиране на отпадъци.
6. Работа с обществеността и подрастващите по проблемите на управлението на отпадъците, съгласно утвърдената програма.
7. Закриване и рекултивация на депата за отпадъци в населените места на територията на общината включително последващ мониторинг.
8. Закриване и рекултивация на „Съществуващото депо за битови отпадъци”- Елена.

Дългосрочен план - до 2010 г.

1. Мониторинг на „Съществуващото депо за битови отпадъци” – Елена и закритите депа в населените места на територията на община Елена.
2. Въвеждане на система за разделно сметосъбиране в населените места от общината.

VI. ЗАКРИВАНЕ И РЕКУЛТИВАЦИЯ НА ДЕПАТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА

По отношение на рисковете за околната среда и човешкото здраве депата могат да бъдат картотекирани в следните 4 групи:

- I-ва група – много голям риск;
- II-ра група – голям риск;
- III-та група – среден риск;
- IV-та група – минимален риск.

След обхождане на всяко депо и извършена идентификация на замърсяването за количествена оценка на влиянието на депото върху различни компоненти на околната среда е направена оценка на риска за околната среда от съществуващи пътища на пренос на замърсителите и обекти под въздействие. Идентификацията на риска включва:

- оценка на количествения и качествения състав на депонираните отпадъци; процентно участие на отделните видове – битови, с органичен произход – растителен и животински, промишлени неопасни и строителни;
- оценка на начина на съхранение на отпадъците, контролирано от съответните органи или криминално депониране;
- оценка на съществуващи предпоставки за мигриране на замърсителите по пътя на повърхностните води и почвите;
- оценка на наличие или близост до обекти под защита – населени места, защитени територии и др;
- наличие на близко населено място и опасност от пряк контакт на отделни жители с отпадъците.

На база извършената идентификация, депата на територията на общината са категоризирани в три групи, като липсват депа, попадащи в IV-та група – депа с минимален риск.

Основните методи за саниране са:

- методи за обезвреждане – отстраняват вредните вещества, т.е. оказват директно въздействие върху източника на вредни вещества. Методите за обезвреждане са in-situ и ex-situ; постигнатите резултати от тяхното прилагане са с най-добри показатели, но са твърде скъпи;
- методи за обезопасяване – предотвратяват разпространението на вредните вещества, като последните остават на място.

При невъзможност за тяхното прилагане ще се използват следните методи:

- защитни (ограждане);
- ограничителни (закриване на водоизточници за питейни води).

В зависимост от необходимостта за всеки конкретен случай е възможно и комплексно прилагане на няколко метода за саниране. При такива случаи се разработва сценарий за саниране, съответстващ на пригодността, разходите и особеностите на сметището.

* Модел “А” – Обезвреждане на отпадъците чрез изгребване и депониране на подходящо за целите място. Моделът е предложен за саниране на депа със среден риск, малък обем на депонираните отпадъци и отстоящи на транспортното разстояние 30 км до бъдещото регионално депо.

Дейностите по саниране при модела включват изпълнението на:

- Изгребване на депонираните отпадъци;
- Транспортиране до регионалното депо;
- Депониране на отпадъците в регионалното селище;
- Уплътняване на отпадъците с валяк;

- Биологична рекултивация на площите, почистени от отпадъците.

* Модел “Б” – Обезопасяване на отпадъците на място. Предлага се за саниране на депа със среден риск ($3 \div 6$), значителен обем на депонираните отпадъци и транспортно разстояние до регионално депо над 30 км, налични подходящи условия за депониране на битови отпадъци по отношение на риска за подземните води и ниско съдържание на органични отпадъци. При тези ограничителни условия отпадъците остават на мястото на депонирането им, като тяхната рехабилитация ще се изпълнява в дългосрочен план и включва следните видове дейности:

- Профилиране на депонираните отпадъци, включващо разстилане и подравняване с булдозер;

- Уплътняване на отпадъците (трикратно) с валяк;

- Междинно запръстяване при мощност на пласта в уплътнено състояние 0,20 м;

- Уплътняване на земните маси с валяк;

- Изграждане на рекултивационен слой с мощност от 1 м;

- Биологична рекултивация на депото;

- Ограждане на обекта;

В модела поради, съответстващото на изискванията на Наредба № 8 състояние на земната основа и спецификата на морфологични състав на депонираните отпадъци – ниско съдържание на органични отпадъци не я предвижда изграждане на долен и горен изолационен слой, геомембрани, дренажна система за газ и инфилтрат.

* Модел “С” – Обезопасяване на отпадъците на място. Разработен е за депа с висок и много висок риск ($6 \div 8$ и > 8), значим обем $> 50\ 000\ \text{m}^3$) и неподходящи условия за депониране по отношение на подземните и повърхностни води (високо ниво на подпочвените води или изграждане на депото по скатове на дерета с постоянен водоприток; реки или в негативни релефни форми); високо съдържание на органика и опасност от миграция на замърсители.

Дейностите по саниране при модела включват изпълнението на:

- Изгребване на депонираните отпадъци;

- Временно предепониране на временна площадка на територията на депото, включващо – разстилане и подравняване с булдозер;

- Изграждане на дънен изолационен слой, подложка, минерален запечатващ пласт, геомембрана, дренажна система за отвеждане на инфилтратата, система за отвеждане на биогаза, горен изолиращ слой;

- Изграждане на водоотвеждащи канали за скатови води;

- Изграждане на подпорни стени;

- Депониране на отпадъка на подготвената площадка, включващо изгребване с челен товарач, транспорт до 500 м; разстилане с булдозер. Мощността на пластове не трябва да надвишава 1 м, а допустимата максимална височина – 8м;

- Уплътняване (трикратно) на всеки пласт отпадъци с валяк;

- Запръстяване или заглиняване с мощност на пласта в уплътнено състояние 0,25 м;

- Рекултивационен слой с мощност 1 м;

- Биологична рекултивация – затревяване и частично залесяване;

- Мониторинг на компонент “Води”.

* Модел “Д” – Обезвреждане на отпадъци чрез изгребване и депониране на подходящото за целите място. Приложен е за саниране на депа с много висок и висок риск (6÷8 или >8). За депото с много висок риск за обекти под защита, моделът е приложен без ограничения за обема на отпадъците и транспортното разстояние до депото – приемник и ще се изпълнява в краткосрочен план. За депата с висок риск изпълнението на модела е в средносрочен план – при готовност на депата приемници (изграждане на регионални депа).

Дейностите по саниране при модела включват изпълнението на:

- Изгребване на депонираните отпадъци;
- Транспортване на регионалното сметище;
- Депониране на отпадъците в регионалното сметище в т.ч. прибутване с булдозер до 40 м;
- Уплътняване на отпадъците с валяк;
- Биологична рекултивация на площите, очистени от отпадъци.

Предвид възможността за облекчен режим на закриване на съществуващите депа, разрешен с писмо от МОСВ изх № 05-08-2247/04.09.2003г. – считаме за целесъобразно депата на територията на общината да се закриват поетапно. За закриване на съществуващите депа не отговарящи на изискванията на нормативната уредба ще бъде изготвен проект за закриване. Дейността по закриване на “селските депа” ще се извърши поетапно, започвайки от тези със запълнен капацитет.

VII. СИСТЕМА ЗА ОТЧЕТНОСТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО:

Програмата за управление на дейностите по отпадъците е неразделна част от общинската програма за околна среда.

Програмата за опазване на околната среда се приема и контролира от Общински съвет-Елена. Кметът на общината ежегодно внася в Общински съвет отчет за изпълнението на програмата за околната среда, а при необходимост – и предложения за нейното допълване и актуализация. Годишният отчет се представя в РИОСВ-Велико Търново до 31 март следващата година за информация.

Система за оценка на резултатите и за актуализация на програмите.

Система за оценка на резултатите.

Оценката ще се извършва съгласно приетия план за действие, като пред Общински съвет ще се отчетат изпълнението му.

Актуализация се извършва при промяна на фактическите и/или нормативните условия. Всяко допълване и актуализация на Програмата за околната среда се внася в Общински съвет и се утвърждава с решение.

VIII. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ВРЪЗКА С ЛИЦАТА, ОТГОВОРНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ:

Изпълнението на общинската програма по управление на отпадъците, координирането и ръководството на конкретните действия в нея ще се осъществява от Кмета на общината или упълномощено за това от него лица.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Основни преработватели на вторични суровини в Република България

№ по ред	Наименование на фирмата	Местонахождение
1	2	3
1	<i>Стъкло</i>	
	“СТИНД” АД	София
	“ДРУЖБА” АД	Пловдив
	“РУБИН” АД	Плевен
	“КИТКА” АД	Нови Пазар
	“ИНТЕРИОР” ЕООД	Елена
	“БЕЛОПАЛ” АД	Белослав
2	<i>Хартия</i>	
	“ТРАКИЯ-ПАПИР” АД	Пазарджик
	“БЕЛОВО” АД	Белово
	“КОСТЕНЕЦ” ХХИ АД	Костенец
	“ЦЕЛХАРТ” АД	Стамболийски
	ЗКМО-КОЧЕРИНОВО	Кочериново
	ЗМК “НИКОПОЛ” АД	Никопол
	“ПИРИН ХАРТ” АД	Разлог
	“РУЛОН ИСКЪР” АД	София
	“КНАУФ ГИПСОФАЗЕР”	Видин
3	<i>Пластмаси</i>	
	“ХИМИК” АД	Асеновград
	“ФЕНИКС ПЛАСТИК” ООД	Търговище
	“ПОДЕМ ПЛАСТ” АД	Подем

Фирми, събиращи отпадъци от черни и цветни метали на територията на Община Елена

	Наименование на фирмата	Адрес на фирмата	№ на лиценза, дата, вид	Важи до:

План за въвеждане на Европейското законодателство в областта на екологията на територията на Община Елена

Предложеният план обхваща периода от 2005-2010 година и включва основните мерки и дейности, които са необходими да бъдат приложени, за да може Общинската политика, свързана с опазването на околната среда да отговаря на Европейските изисквания.

№	Мярка / дейност	Срок за прилагане/ отговорници	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране
Цел.1	НАМАЛЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ			
1.1.	Промяна на методиката за определяне на такса „Битови отпадъци” в зависимост от количествата образувани отпадъци	30.10.2006 Зам. кмет		Общински Бюджет Външно финансиране
1.2.	Оптимизиране на размера и разходването на такса „Битови отпадъци” и заделяне на средства за покриване на бъдещите разходи за третиране на битовите и строителни отпадъци	Постоянен Зам. Кмет Оператори на депа		Такса БО, бюджет
ЦЕЛ 2	ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ И РЕЦИКЛИРАНЕ НА ЧАСТ ОТ БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ			
2.1.	Организиране и оптимизиране на система за разделно събиране на отпадъци в гр. Елена	31.12.2007 г.- Постоянен Зам. кмет		Частни инвестиции и ПУДОС
2.2.	Въвеждане и оптимизиране на система за събиране на строителни отпадъци	31.12.2007 г.- Постоянен Зам. Кмет	5000	Частни инвестиции и ПУДООС

2.3.	Въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци в населените места от общината	31.12.2010г.- Постоянен Зам. Кмет		Частни инвестиции и ПУДООС
2.4.	Започване на процедура по изграждане на претоварна станция за отпадъци	01.01.2008г. Кмет	10000	Община Елена, ПУДООС
2.5.	Изграждане и въвеждане в експлоатация на претоварна станция за отпадъци	31.12.2010г. Кмет	150000 евро	ПУДООС, частни инвестиции
ЦЕЛ 3	ПОДОБРЯВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ПО РАЗДЕЛЯНЕ, ВРЕМЕННО СЪХРАНЕНИЕ, СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ			
3.1.	Изграждане на система за организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци в кварталите и населените места на територията на гр.Елена	01.06.2006г. Зам. кмет		Общински Бюджет
	Фирмени програми			
3.2.	Подобряване на съществуващите практики и условия за събиране и транспортиране на битови отпадъци	Постоянен		Частни инвестиции
Цел.4	ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ			
4.1.	Въвеждане в експлоатация на „Регионално депо за битови /неопасни/ отпадъци Елена	16.07.2009 г. Кмет	15000 евро ИСПА+РБ	
Цел.5	ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ СТАРИ ЗАМЪРСЯВАНИЯ С ОТПАДЪЦИ			
5.1.	Създаване на регистър на ликвидирани депа и системи за мониторинг на закритите депа	Постоянен Общината Оператор на депото		ПУДООС,Общински бюджет, оператор на депо

5.2.	Закриване на всички съществуващи депа /сметища/ за отпадъци на територията на община, Елена които не отговарят на действащите нормативни изисквания	31.12.2006 г. Зам. кмет	5000	Общински бюджет, ПУДООС и Външно финансиране
5.2.1.	Събиране на данни и попълване на регистъра на съществуващите депа, в т.ч. оценка на рисковете на човешкото здраве и околната среда.	31.06.2007 г. Зам. кмет	5000	Общински бюджет
5.2.2.	Разработване на планове за закриване на всички съществуващи депа от съответните оператори и съгласуване /одобряване/ на тези планове с компетентните органи	31.12.2006 г. Оператор на депото	10000	Собствени средства
5.2.3.	Поетапно закриване на всички съществуващи депа, сметища, които не са в съответствие с нормативните изисквания	Постоянен Зам. кмет		
5.2.3.1.	➤ Рекултивация и закриване на депата за отпадъци в населените места на територията на община Елена	31.12.2006 г. Зам.кмет	Средствата за закриването им ще се определят след приемане на планове за закриване от компетентните органи	ПУДООС ОБ
5.2.3.2.	➤ Рекултивация и закриване на съществуващото депо за битови отпадъци-гр. Елена	31.12.2006 г. Зам. кмет		
5.2.4.	Подобряване на контрола срещу изоставянето, нерегламентираното изхвърляне и изгаряне или друга форма на неконтролирано обезвреждане на отпадъците	постоянен Кмет или упълномощени от него лица		

5.3.	Почистване на площи, замърсени с неопасни отпадъци	постоянен Общинска администрация		ОБ
Цел 6	ПРАВНО РЕГУЛИРАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ И УСКОРЯВАНЕ НА ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО И ПОЛИТИКАТА В ОБЛАСТТА			
6.1.	Изменение на съответните общински наредби за събиране, съхранение, транспортиране на битови, строителни и масово разпространени отпадъци, в съответствие с изискванията и целите на националното законодателство	При промяна на нормативните актове. Общинска администрация		
6.2.	Създаване на регионален съвет за интегрирано управление на дейностите по отпадъците	30.11.2006 Зам. кмет		
6.3.	Актуализация на общинските програми за управление на дейностите по отпадъците	Постоянен- при необходимост Общинска администрация		Общински бюджет
6.4.	Подпомагане на екипа, изготвящ методиката за определяне на такса „Битови отпадъци” в зависимост от количествата образувани отпадъци	31.10.2006 Общинска администрация		
Цел 7	ОСИГУРЯВАНЕ НА ДОСТАТЪЧНИ И НАДЕЖДНИ ДАННИ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ			
7.1.	По отношение на генерираните битови и строителни отпадъци	От 2006- постоянен Зам. кмет		
7.2.	По отношение на рециклируемите отпадъци	От 2006- постоянен Зам. кмет		

7.3.	Идентификация на всички юридически и физически лица, при чиято дейност се генерират: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Производствени отпадъци, които не притежават опасни свойства и които по общо количество са над 1м³ или 1000 кг. на денонощие ➤ Опасни отпадъци- независимо от количеството им; ➤ Строителни отпадъци, които по общо количество са над 10 м³ в денонощие 	Постоянен Зам. Кмет Стопански субекти		
7.4.	Юридически и физически лица, при чиято дейност се генерират опасни, производствени и строителни отпадъци да представят след утвърждаването им от РИОСВ гр.Велико Търново в Община Елена собствени (фирмени) програми за управление на дейностите по отпадъците за включване и допълване на общинската програма за управление на дейностите по отпадъците	31.04. на следващата година/ стопански субекти		Собствени средства на стопанските субекти
ЦЕЛ 8	УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА			
8.1.	Изготвяне на програма за работа с обществеността и подрастващите по проблемите на управлението на отпадъците	01.01.2007 Общ.адм. и заинтересовани страни	15000 лв.	Външно финансиране

8.2.	Участие в конкурсите провеждани в рамките на националната кампания “За чиста околна среда” – Пролетен и есенен сезон в конкурсите в раздели: <ul style="list-style-type: none"> ➤ За общини; ➤ За райони с малцинствени групи; ➤ За неправителствени организации; ➤ За училищни звена 	Постоянен/ Общ.адм. и заинтересовани страни	10000 лв.	ПУДООС
ЦЕЛ 9	УПРАВЛЕНИЕ НА СПЕЦИФИЧНИ ОТПАДЪЧНИ ПОТОЦИ В СЪОТВЕТСТВИЕ С ИЗИСКВАНИЯТА НА ЕС			
9.1.	БАТЕРИИ И АКУМУЛАТОРИ			
	Поетапно реализиране на пилотни проекти и кампании за събиране на малки батерии в общините	Постоянен Общинска администрация и НПО	5 на година	ПУДООС/чрез средствата от продуктови такси/
9.2.	ИЗЛЕЗЛИ ОТ УПОТРЕБА МОТОРНИ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА			
9.2.1.	Контрол на площадките на ИУМПС	Постоянен Общинска администрация		ПУДООС -за общината – безвъзмездна помощ; -за частни инвеститори-като кредит
9.2.2.	На основание чл. 12 от ЗУО Община Елена да изиска от Регионалната структура на МВР-Сектор „КАТ-Пътна полиция” да представи информация за излезлите от употреба МПС/ИУМПС/	Постоянен Общинска администрация		
9.3.	ОТРАБОТЕНИ МАСЛА			

	Определяне на местата за смяна на отработените моторни масла на територията на Община Елена и информирание на обществеността	Постоянен Общинска администрация		
9.4.	ЛУМИНИСЦЕНТНИ ЛАМПИ И ДР. ЛАМПИ, СЪДЪРЖАЩИ ЖИВАК			
	Поетапно организиране и прилагане на система за разделно събиране на едрогабаритни отпадъци от бита	Постоянен Общинска администрация		ПУДООС -за общината- безвъзмездна помощ
9.5.	ДРУГИ			
	Поетапно организиране и прилагане на система за събиране на едрогабаритни отпадъци от бита	Постоянен Общинска администрация		ПУДООС -за общината- безвъзмездна помощ
	ФИРМЕНИ ПРОГРАМИ			
9.6.	Отпадъци от лечебни заведения			
9.6.1	Поетапно прилагане на разделно събиране на опасни отпадъци в здравните заведения и частните практики	30.09.2007 г. Здравни заведения		Здравни заведения/кредити от ПУДООС/
9.6.2.	Подаване на заявления за издаване на разрешения за дейности с отпадъци от лечебни заведения	30.10.2006 г. Лечебни заведения		
9.6.3.	Сключване на договор с фирма притежаваща разрешение за дейности с отпадъци / „Елисейна” ЕАД гр. Враца/ за оползотворяване на шлам от ПСОВ	30.06.2007 г.	Собствени средства	